15539
Wyższa Szkoła Handlu Morskiego
Biblioteka
Sopot
Czerwonej Armii 101
BIBLIOTEKA WYŻSZA SZKOŁA HANDLU MORSKIEGO GDYNI

OGÓLNOPOLSKI

TYGODNIK gospodarczy

INFORMATOR PRZEDSIĘBIORCY PRYWATNEGO

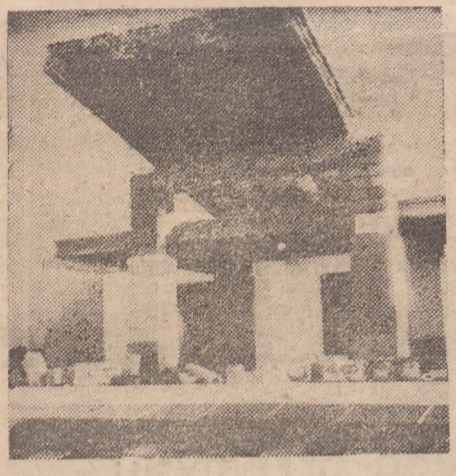

PRZEMYSŁ MINERALNY i MATERIAŁÓW BUDOWLANYCH W SŁUŻBIE ODBUDOWY KRAJU

SPIS RZECZY

Z okna Redakcji 2

Prywatny Przemysł Mineralny i Mat. Budowlanych.
Właściwe wykorzystanie prywatnego przemysłu materiałów budowlanych. — L. Burdyński. * Przemysł mineralny i materiałów budowlanych — St. Mierzejewski. * Zrzeszenie Prywatnego Przemysłu Mineralnego i Materiałów Budowlanych w Gdyni — A. Filcek. * Zasady umowy CHMB z Centr. Pryw. Przem. Min. i Mat. Bud. — A. J. * Jedna z wielu... Cegielnia Elektryczna w Warce.

I. **Zagadnienia ogólne** 9
Skruktura Organizacyjna Naczelnych Władz Gospodarczych.

II. **Gospodarka planowa** 10
Reforma systemu bankowego. Zadania nowych banków i spółdzielni kredytowych.

V **Ceny i marże.** 11
Wyjaśnienia Biura Prawnego PKPG. * Katalog norm i cen jednostkowych w budownictwie (część II). * Ceny piasku formierskiego. * Ceny piasku. * Cena wody sodowej na terenie m. st. W-wy. * Ceny na skrzynie do makaronu. * Ceny pasty do czyszczenia metali * Ustalenie wysokości zysków brutto w obrotach detalicznych paszami. * Wyjaśnienia Biura Cen.

VI. **Ustawodawstwo gospodarczo-skarbowe** 13
O przewozie drobnicy na prywatnych bocznicach kolejowych — (KS). * Prawnik radzi: Zwrot opłat koncesyjnych: Rzemiosło i koncesjonowanie

X. **Różne** 14
Wśród wydawnictw * Notatki i uwagi. * Z życia Izb Związków i Zrzeszeń.

ROK I. Nr 15 WARSZAWA 3. VII. 1949 Cena 50 zł

Poświęcając ten numer OTG omówieniu problemów, osiągnięć, zadań i potrzeb prywatnego przemysłu mineralnego i materiałów budowlanych — rozpoczynamy serię „monograficznych" numerów OTG, w których, zgodnie z naszą zapowiedzią, zapoznamy Czytelników z problematyką poszczególnych branż przemysłowych i handlowych.

Autorami artykułów są wybitni fachowcy i praktycy, którzy gwarantują swą wiedzą i doświadczeniem rzeczowość i wysoki poziom zamieszczanych prac.

Chcemy zaznaczyć, że wszelkie uwagi naszych Czytelników na temat nowego działu w OTG (jak zresztą i w innych sprawach) są przez nas starannie rozpatrywane i stanowią b. pożyteczny sprawdzian słuszności i celowości naszych poczynań. O uwagi takie prosimy.

Będziemy się starać w 3 — 4 artykułach przedstawić sytuację danej grupy przedsiębiorczości prywatnej od skali ogólnopolskiej poprzez ujęcie charakterystycznego rejonu aż do pojedyńczej przykładowo wybranej placówki. W ten sposób obraz będzie pełniejszy. Oczywiście, w zależności od charakteru omawianej grupy ten układ ramowy będzie odpowiednio zmieniany. Tyle o metodzie.

Zdajemy sobie sprawę, że poznanie sytuacji — używając tego ogólnego słowa w pojęciu najszerszym — danej gałęzi przemysłu i handlu, może się wydać balastem dla kupca czy przemysłowca z innej branży. Ale tylko pozornie! W istocie rzeczy, nie ma możności prawidłowego i rzetelnego spojrzenia na sytuację własnej grupy branżowej i własnej placówki, bez znajomości ogólnych prawideł rozwoju gospodarczego całego kraju, a na tym tle całości przedsiębiorczości prywatnej. Tyle o celowości naszych małych „monografii".

Numery „monograficzne" OTG będziemy tak układali aby z jednej strony materiał specjalny nie „ciążył" na roboczej części informacyjnej tj. na innych, stałych działach pisma, z drugiej zaś strony — aby móc w obecnym roku omówić kolejno wszystkie branże. Na tym odcinku powstaje jeszcze jedno konkretne pole do aktywnej współpracy Zrzeszeń z Redakcją OTG przy układaniu i realizowaniu poszczególnych numerów.

Jeżeli zatem celowość jest uzasadniona zostanie zastosowana właściwa metoda — wydaje się nam, że powiększymy nasz wkład w dzieło rzetelnej obsługi informacyjnej naszych odbiorców tj. naszych Władz i szerokiego grona Czytelników

wlg.

Terminy opracowań ogłaszamy stale w OTG. Przypominamy że w nr 17 OTG omówimy kolejną branżę: prywatny przemysł chemiczny. Materiały i zlecenia do tego numeru należy nadsyłać do dnia 10 lipca br.

Właściwe wykorzystanie prywatnego przemysłu materiałów budowlanych

Konieczność podniesienia potencjału przemysłowego Polski, konieczność modernizacji urządzeń już istniejących zarysowała się jeszcze przed rokiem 1939.

Polska Ludowa podjęła te zadania i śmiało zakreśliła ich plan, przystępując do jego realizacji nie bacząc na trudne warunki, które piętrzyły się na drodze do powyższych celów. Niemożność podjęcia w okresie okupacji normalnych robót remontowych w budownictwie mieszkaniowym, jak i całkowity prawie zastój w zakresie budowania nowych mieszkań, zniszczenia wojenne z dodaniem tak przepotężnych strat, jak zniszczenie warszawskie — stwarzają wyraźny obraz strat a w związku z nimi — nowych zadań, jakie stanęły przed Państwem.

Rząd Polski Ludowej zdecydował się utrzymać stolicę w Warszawie i podjął od początku walkę z groźnym zjawiskiem, „głodu mieszkaniowego". Rozmiar tych zadań najlepiej charakteryzują cyfry Planu 6-letniego. W okresie 6-letnim ma być wybudowane około 520 tys. izb mieszkalnych dla świata pracy. Ponadto ma powstać około 7 milionów m³ zabudowań przy przebudowie wsi. Chodzi o to, aby i wieś otrzymała w okresie swojej przebudowy gospodarczej właściwe wyposażenie w budynki. Wreszcie w wyniku realizacji Planu 6-letniego powstanie kilka milionów m³ budynków przemysłowych i użyteczności publicznej, a dodać do tego należy jeszcze inne inwestycje jak np. sieci elektrycznej (wzmożone stąd zapotrzebowanie sprzętu), kanalizacyjnej, dróg komunikacyjnych itd.

Tak zakreślony plan — obejmuje całą Polskę z czego wynika iż zapotrzebowanie materiałowe na tak ogromne inwestycje nie może być pokryte jedynie w drodze wybudowania nowych, wielkich zakładów produkujących materiał budowlany. Materiał budowlany jest trudnym do przewozu ze wzgl. choćby na małą wartość w stosunku do ilości masy, a ponadto na niszczące skutki pyłu (np .ceglanego) w taborze, którym jest transportowany, bez względu na to czy jest to tabor kolejowy czy samochodowy. Rozważanie związane z pomyślnym i szybkim rozwiązaniem tych problemów, jakimi są: zapotrzebowanie inwestycyjne i jego pokrycie, prowadzi

drogą dedukcji do wniosku, że byłoby wskazane wykorzystanie w tym względzie zakładów prywatnego przemysłu, produkującego materiały budowlane, jako przemysłu uzupełniającego przemysł państwowy. Co więcej można zaryzykować twierdzenie, że odpowiednie zestawienie prywatnego przemysłu materiałów budowlanych przyczyni się wyraźnie do powiększenia majątku narodowego, między innymi w drodze wyzyskania poważnych doświadczeń kierowników zakładów prywatnych, produkujących materiały budowlane. Weźmy tu dla przykładu elementy ceramiki czerwonej, rugującej całkowicie drzewo z wiązań dachowych. Rugując drzewo w tym przypadku i wszelkie inne pokrycie dachu, czy to dachówkę, papę, czy też blachę — otrzymujemy w efekcie ogniotrwałe pokrycie budynków. Podobna jest sytuacja w zakresie stropów z ceglanych pustaków różnej konstrukcji, (dających oszczędności w użyciu uzbrojenia ich żelazem) oraz belek żelbetowych różnej konstrukcji, wypierających belki żelazne itd. Przykładów takich przytoczyć możnaby wiele. Dają one oszczędności, co przecież musi być wzięte pod uwagę, tym bardziej, kiedy system „O" — tak silnie rozwija się w kraju. Równocześnie produkcja i użycie tych elementów to świadectwo postępu w budownictwie. Takie są przesłanki ogólne, przemawiające za roztoczeniem właściwej opieki ze strony Władz w odniesieniu do pożytecznej działalności prywatnego przemysłu, produkującego materiały budowlane.

Wynika z porównania planowanych inwestycji i możliwości produkcyjnych, że produkcja zakładów, będących w rękach poszczególnych zjednoczeń plus produkcja zakładów sektora prywatnego przy osiągnięciu swoich maksymalnych zdolności produkcyjnych, jeszcze nie pokryją zapotrzebowania jakie wynika z planów zamierzonych inwestycji. W tym stanie rzeczy wydawałoby się rzeczą celową przywrócenie kredytów inwestycyjnych zakładom sektora prywatnego produkujących materiały budowlane. Brak kapitału na inwestycje, powoduje w konsekwencji niszczenia całego szeregu placówek przemysłowych, które na poszczególnych etapach drogi do socjalizmu mogłyby oddać wyraźne usługi i korzyści.

Jeżeli idzie o produkcję na potrzeby 1949 r. z różnych powodów, nastąpiło olbrzymie zredukowanie kapitału obrotowego w przedsiębiorstwach tego działu przemysłu. Brak zamówień w jesieni i wczesną wiosną, (będący wynikiem zmian dotychczasowych form udzielania zamówień) oraz reforma bankowa w dziale obsługi kredytowej zakładów przemysłowych sektora prywatnego, doprowadziły do pogłębienia tej sytuacji.

Omawiając sprawę produkcji nie można ominąć zagadnienia cen. Zakłady, produkujące materiały budowlane rozsiane są po całym kraju. Ten stan wydaje się być gospodarczo uzasadnionym, jakkolwiek ma on przeciwników. Można jednakże przypuszczać, że teza przeciwników, opiera się na zbyt pobieżnym zapoznaniu się z tym problemem. Bowiem topografia przemysłu budowlanego daje jeszcze dodatkowy wynik — gatunek. A właśnie gatunek wysuwa problem ceny. Weźmy dla przykładu wapno sulejowskie. (Pomijam tu fakt, iż najbliższa okolica również go potrzebuje). Komuż w budownictwie nie jest wiadoma wydajność ilości „ciasta" z tego gatunku wapna? Ale wiemy również, że to wapno jest najdroższe. Widzimy zatem, iż nie zawsze taniość daje realny efekt taniości. A zatem problem: zawiesić produkcję wapienników sulejowskich czy utrzymać w ruchu i tolerować ich wysoką cenę? Zawodzi tu jednak dodatkowe pytanie czy istnieją możliwości potanienia produkcji sulejowskiego wapna? Tak, istnieją. Wprawdzie w bardzo ograniczonym stopniu i do osiągnięcia tylko po dokonaniu dużych i bardzo kosztownych inwestycji, bo po pobudowaniu nowych wapienników. Takie i podobne problemy istnieją w całym szeregu innych zakładów, produkujących inne materiały budowlane. Te problemy, powinny być poddane specjalnemu opracowaniu i to jako pilne, aby wszystko na odcinku produkcji materiałów budowlanych było gotowe przed zaistnieniem samych potrzeb inwestycyjnych.

Trzecim i ostatnim problemem, którego poruszenie wydaje mi się konieczne, to produkcja na eksport i antyimportowa w tym dziale przemysłu.

Robiąc podsumowanie wartości produkcji przemysłu budowlanego okazało się, że mimo niesprzyjających warunków, ten dział produkcji w sektorze prywatnym oddał dużą część swojej produkcji na eksport, co stanowi w przeliczeniu na złote sumę około 100 milionów zł. Co więcej, potrzebna jest mobilizacja i wysiłek wszystkich, którzy mogą być przydatni w tej walce o eksport. Wiemy, że drogą eksportu Polska Ludowa zdobędzie sobie odpowiednie surowce, albo nowe urządzenia dla powstających fabryk.

Inicjatywa prywatna napotkała tutaj cały łańcuch różnego rodzaju trudności, których zaistnienie, przypuszczać należy, powstało w wyniku nieporozumienia. Wszystkim, którzy stykają się z zagadnieniami eksportu wiadomym jest, że najłatwiej jest sprzedać odpowiednim krajom poszukiwany surowiec np. z działu materiałów budowlanych — cement. Przemysł prywatny prezentował możliwości produkcji eksportowej cementu w formie uszlachetnionej, elementów budowlanych np. belek wspornych różnego rodzaju. Niestety zabiegi o poparcie tej produkcji nie odniosły rezultatu.

Prywatny przemysł mineralny i materiałów budowlanych chciałby w jaknajlepszym zasięgu i zgodzie z wytycznymi polityki gospodarczej Rządu przyczynić się do odbudowy i rozbudowy Polski Ludowej. Od czynników nadzorczych zależy w jakim stopniu gotowość ta będzie wykorzystana.

L. BURDYŃSKI
Prezes Zw. Zrz. Pryw. Przem. Mln. i Mat. Bud.

BIURO TECHNICZNO-HANDLOWE
ADOLF RICHTER
Rok założenia 1891

Oddziały: hurtowy i detaliczny. — Własne składy. Artykuły techniczne i instalacyjne dla potrzeb przemysłu, rzemiosła i budownictwa. — Pompy i narzędzia. W Warszawie firma posiada dział: Przedstawicielstwa firm zagranicznych.

WARSZAWA
SZPITALNA 5
Telefon nr 886-80

ŁÓDŹ
DASZYŃSKIEGO 20
Telefon nr 203-80

Przemysł mineralny i materiałów budowlanych

Charakterystyka i organizacja

Przemysł mineralny i materiałów budowlanych potencjałem swoim zajmuje czwarte miejsce wśród przemysłów innych branż, mimo, że został przez okupanta niemieckiego, jak gdyby specjalnie zniszczony, aby zahamować w przyszłości odbudowę kraju. Ze względu na brak danych statystycznych trudno jest porównać przebieg prac i wysiłków w latach 1945 — 1947 przy zabezpieczaniu i odbudowie zniszczonych zakładów. Jedno jest pewne, że wartość produkcji wzrosła i osiągnęła **w II półroczu 1948 r. kwotę około 1782 milionów zł.**

Wysiłek ten tymbardziej należy podkreślić, jeśli się zważy, że przemysł prywatny nie otrzymał kredytów inwestycyjnych na 1949 r., a przy staraniach o kredyt krótkoterminowy natrafia na duże trudności. Brak kredytów poważnie zaważył na ilości zaplanowanej produkcji na 1949 r.

Rok 1948, a właściwie drugie półrocze 1948 r. było okresem organizacyjnym Związku Zrzeszeń.

W okresie tym główną uwagę zwrócono na: 1) organizacyjne uchwycenie całości prywatnych zakładów zarejestrowanych w 9-ciu Zrzeszeniach Okręgowych *), 2) przyzwyczajenie zakładów do możliwie ścisłych sprawozdań wg. wymogów Władz Nadzorczych. 3) planowanie produkcji i zaopatrzenia na 1949 r .

Związek zasięgiem swym obejmuje następujące grupy branżowe:

a **ceramiczną z działami:** ceramiki czerwonej, szlachetnej, szamotowej, materiałów izolacyjnych ogniotrwałych, elektrotechnicznej, grzejnictwa elektrycznego, kaflarstwa, polew kaflarskich i wyrobów ściernych;
b **wapienników, dolomitowni i gipsowni,**
c **kamieniołomów i wyrobów z kamienia,**
d **szkła i wyrobów ze szkła,**
e **betonów z działami:** ciężkich i lekkich betonów, wyrobów lastricowych, ksylolitowych, płyt włókrowo-cementowych;
f **kopalin** — glin ogniotrwałych, ziemi okrzemkowej, torfu, piachów fornierskich, żwiru i piasku budowlanego, oraz szeregu innych surowców mineralnych;
g **różne** — jak szlamiarnie kredy, tonu, tynków szlachetnych, mieliw surowców mineralnych, mat trzcinowych itp

Powyższe grupy branżowe liczą obecnie 600 zakładów zatrudniających w sezonie 10.890 pracowników, co wynosi około 18 pracowników na 1 zakład i co zostało pokazane w załączonej tablicy (tablica I).

Przeciętny % zniszczenia zrzeszonych zakładów wynosi około 40%, a wykorzystanie zdolności produkcyjnej około 65%.

*) (Gdynia, Katowice, Kielce, Kraków, Lublin, Łódź, Poznań, Rzeszów, Warszawa).

Tablica 1.

Ilość przedsiębiorstw

Rodzaj zakładu	Częstochowa	Gdynia	Katowice	Kraków	Lublin	Łódź	Poznań	Rzeszów	Warszawa	Razem
Cegielnie	15	13	29	28	30	28	47	22	17	229
Kaflarnie	4	2	6	4	4	2	3	4	12	41
Cegielnie wap.-piaskowe	—	3	—	—	2	—	—	—	—	5
Huty Szkła	6	—	1	4	3	—	1	—	5	20
Wytw. Wyr. Szklanych	20	3	8	3	—	—	2	—	19	55
Wytw. Wyr. Ściernych	—	—	—	—	—	—	1	—	2	3
Wytw. polew. kafl.	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2
Wytw. sztucznych kamieni młyńskich	—	—	—	—	3	—	—	—	—	3
Wytw. wyr. cement.	14	11	17	3	2	1	7	7	14	76
Szamotownie	—	—	16	—	—	1	—	—	—	17
Kamieniołomy	15	—	5	4	4	1	—	—	—	29
Wapienniki	17	—	13	11	8	8	—	—	—	57
Wyroby z gliny, fajansu, porcelany	10	—	—	—	—	1	—	—	—	11
Różne: piasek, żwir, kreda, gips itp.	12	3	10	8	—	5	4	2	8	52
Razem	113	35	105	65	56	47	65	35	79	690

Zbyt w II półroczu 1948 r. dla poszczególnych sektorów wg cen fabrycznych przedstawia tablica nr. 2, a wartość produkcji poszczególnych grup w II półroczu 1948 — tablica nr. 3.

Tablica 2.

Zbyt w II półroczu dla poszczególnych sektorów wg wartości w cenach fabrycznych.

L.p.	Sektor	Wartość	%
I.	Instytucje państwowe	579.857.018	33
II.	Eksport	43.374.948	2,5
III.	Samorząd	54.137.635	3.1
IV.	Spółdzielczość	219.337.057	12,5
V.	Hurt prywatny	727.472.947	41,2
VI.	Detal	130.770.743	7,4
	Razem	1.759.950.348	100

Tablica 3.

Ogólna wartość produkcji w II półroczu 1948 r.

Cegielnie	zł	588.050.967
Kaflarnie	„	56.896.300
Polewy kaflarskie	„	15.759.914
Ceramika szlachetna i elektrotechniczna	„	46.100.000
Ceramika inna	„	19.148.770
Wyroby ścierne	„	8.580.800
Wapno i dolomitownie	„	185.889.704
Kamienie	„	81.071.909
Szkło — huty	„	379.912.494
Szkło — przetwórcze	„	111.090.286
Wyroby z cementu	„	100.580.381
Różne	„	188.673.418
Razem	zł	1.781.754.943

Sytuacja poszczególnych grup produkcyjnych w tym samym czasie przedstawia się następująco:

1) Grupa ceramiki czerwonej.

Obroty tej grupy stanowią 33% całości obecnej produkcji Związku. Pomimo oparcia o własną bazę surowcową i wy-

Wysiłkiem wszystkich obywateli odbudujemy Pomnik
ADAMOWI MICKIEWICZOWI
w Warszawie

Ofiary w wysokości conajmniej 0,25 proc. obrotu firmy w maju br. należy wpłacić niezwłocznie do Biur Zrzeszeń z zaznaczeniem „Ad. Mickiewiczowi".

starczające przydziały paliwa, czynnikiem hamującym produkcję jest brak kapitału obrotowego i produkcyjnego na hałdowanie gliny i opłacenie pierwszej robocizny, oraz brak kapitału inwestycyjnego na zmechanizowanie pracy i renowację urządzeń. Ze względu na większe odległości od stacji kolejowych (przeważnie od 3 — 8 km) i brak bocznic kolejowych, zakłady pracują na zbyt lokalny. Możliwość eksportu wewnętrznego uzależniona jest od przypadkowego transportu przez chłopa małorolnego, w zależności od pory roku. W okresie żniw są możliwości wysyłki cegły tylko trakcją samochodową. Zwiększenie produkcji tej grupy jest konieczne dla pokrycia deficytu materiałowego na wykonanie Państwowego Planu Inwestycyjnego.

2) Grupa kaflarń.

Obroty tej grupy stanowią około 3% produkcji Związku. Zakłady produkują w oparciu o surowce krajowe wolnorynkowe, za wyjątkiem polew białych t. zw. cynowych, produkowanych w niewystarczającej ilości przez przedsiębiorstwa państwowe ze względu na reglamentację cyny. Najsilniejszy ośrodek produkcyjny, woj. białostockie, w zrozumieniu braku polewy białej przeprowadził kosztowne próby i przestawił się na produkcję kafli kolorowych. Na skutek nieporozumienia zastrzeżono ostatnio produkcję kafli na rzecz sektora państwowego, mimo że dane statystyczne z lat 1937 — 1939 wskazują na to, iż chłonność rynku jest 4-krotnie większa

Produkcja kafli będzie musiała być utrzymana na poziomie produkcji przedwojennej, ze względu na brak części do centralnego ogrzewania, zakaz stosowania centralnych ogrzewań przy odbudowie domów, posiadających przewody kominowe.

3) Grupa — wytwórnie polew kaflarskich.

Obrót tej grupy stanowi około 0,9% produkcji Związku. Wytwórnie zaniechały produkcji polewy białej i po przeprowadzeniu wielu prób nastawiły się na produkcję polewy kolorowej. Nieumieszczenie kafli na Liście Towarowej wstrzymało przydział podstawowego surowca — glejty wzgl. minii ołowianej, produkowanej przez przemysł państwowy.

Tlenki metali, znajdujące się na wolnym rynku w dostatecznej ilości z zapasów poniemieckich, nie są standaryzowane, co nie pozwala zakładom utrzymać produkcji jakościowej, a kaflarniom eksportować swoich wyrobów. Przy tej okazji trzeba podnieść ważność produkcji szkliw. Jeżeli Polska ma utrzymać się jako eksporter wyrobów ceramicznych, to musi stworzyć warunki prowadzące do jak największych osiągnięć praktycznych w dziedzinie produkcji szkliw. Jednym z takich elementów jest utrzymanie zakładów w stanie czynnym. Dla każdego kto zetknął się z zagadnieniem ceramiki, a szczególnie ceramiki szlachetnej, jest zupełnie wyraźnym, że oprócz umiejętności doboru surowców dla stworzenia odpowiednich mas potrzebne są siły, umiejące zestawić odpowiednie materiały dla szkliw. Właśnie warsztaty małe mogą służyć jako wstępne laboratoria dla szkolenia tego typu fachowców.

4) Grupa — wytwórnie wyrobów szamotowych i izolacji ogniotrwałych.

Obrót tej grupy wynosi około 1% produkcji Związku. Produkcja wyrobów szamotowych niższych i średnich gatunków do st. S. 32 opiera się na surowcu krajowym wolnorynkowym. Wyższe gatunki glin od st. S. 32 do 34/35 są tylko w dyspozycji przemysłu państwowego wzgl. częściowo sprowadzane są z zagranicy. Zdolność produkcyjna wykorzystana jest całkowicie.

Wytwórnie materiałów izolacyjnych ogniotrwałych, t. zw. termalitowych do tej pory produkują wyłącznie z surowców importowanych. Gatunki o większym ciężarze właściwym będą produkowane z surowca krajowego po zakończeniu prób z krajową ziemią okrzemkową. Produkcja tej grupy nie pokrywa jeszcze zapotrzebowania rynku.

5) Grupa ceramiki szlachetnej i elektrotechnicznej.

Obrót tej grupy wynosi około 2,5% produkcji Związku. W stosunku do tej grupy produkcji należy stwierdzić złe podejście programowe. Grupa ceramiki szlachetnej ma wbrew założeniom programowym duże możliwości produkcyjne bez krzyżowania się produkcji pochodzącej z sektora prywatnego z produkcją pochodzącą z sektora państwowego.

W danym wypadku produkcja tych artykułów w sektorze prywatnym mogłaby raczej przyczynić się do podniesienia produkcji i w sektorze państwowym. Przeszkodą dla tego działu w sektorze prywatnym jest brak odpowiednich surowców importowanych (kaolin). Zakłady sektora prywatnego tego produkujące wyroby jakościowo dobre mogłyby pracować na pokrycie zamówień eksportowych, nie tylko w dziale produkowanej przez siebie porcelany elektrotechnicznej, ale również porcelany stołowej z częściowym przestawieniem produkcji na porcelanę galanteryjną, jak wszelkiego rodzaju figurki itp.

Otrzymując kaolin krajowy, który jest stosunkowo chudy i posiada duży procent tlenku żelaza, mogą produkować jedynie wyroby drugiego gatunku, nie przydatne dla celów eksportowych, a nawet mało wartościowe, jeżeli chodzi o pokrycie zapotrzebowania wewnętrznego. Przy tej okazji należy nadmienić, iż produkcja państwowa nie pokrywa w pełni zapotrzebowania zarówno w dziale porcelany elektrotechnicznej, której możliwości zbytu są wprost nieograniczone, a nawet w dziale zwykłej porcelany stołowej. Nie wydaje się aby obawa, iż gatunki pośledniejsze porcelany stołowej, które z ostateczności muszą być lokowane na rynku wewnętrznym, mogłyby stworzyć konkurencję produkcji zakładów sektora państwowego, odpowiadała istotnemu stanowi rzeczy. Jest w kraju bardzo wiele miejscowości, gdzie po dziś dzień odczuwa się wybitny brak wyrobów tego rodzaju.

6) Grupa — wyroby ścierne.

Obrót tej grupy wynosi około 0,5% produkcji Związku. Produkcja zakładów należących do tej grupy jest bardzo ważna dla wszystkich gałęzi przemysłu, a przeważnie przemysłu metalowego. Wytwórnie produkują z dawnych zapasów surowców zagranicznych. Podstawowym surowcem przy wyrobie artykułów ściernych jest elektro-korund i karborund.

7) Grupa — huty szkła.

Obrót powyższej grupy wynosi około 21% produkcji Związku. Zakłady, o dużym wachlarzu asortymentów, produkcję swoją opierają na niewykorzystanej zdolności produkcyjnej, gdyż przydziały sody amoniakalnej wynoszą około 60% zapotrzebowania. Reglamentacja stłuczki szklanej wytworzyła ciężką sytuację w hutach, które w wypadku braku sody podtrzymywały ciągłość produkcji dodawaniem większej ilości stłuczki.

8) Grupa — wytwórnie wyrobów szklanych.

Obrót powyższej grupy wynosi około 6,2% produkcji Związku. W grupie tej przeważają zakłady produkujące ozdoby choinkowe na eksport.

Zakłady produkujące termometry posiadają dobrych fachowców i mogłyby produkować termometry lekarskie, o ile zostaną Związkowi przydzielone rurki kapilarne z importu. Wytwórnie aparatury laboratoryjnej szklanej i ampułek odczuwają brak ciągłości dostaw szkła t. zw. obojętnego z huty państwowej.

9) Grupa — wyroby z cementu.

Obrót tej grupy stanowi około 6% produkcji Związku. Brak przydziałów żelaza prętowego do zbrojenia hamuje produkcję. Szereg zakładów czyni kosztowne próby z betonami lekkimi i materiałami prefabrykowanymi. Związek liczy, że nowy sezon budowlany, skrystalizuje wypowiedzi Władz na temat jakości i ilości produkcji. Wyroby z cementu mają ponadto możliwości eksportu do U.S.A. i krajów basenu morza Bałtyckiego, z których to centrów posiadamy liczne zapytania w sprawie oferowania dostaw.

10) Grupa wapienników i dolomitowni.

Obrót tej grupy wynosi około 10,5% produkcji Związku. Zakłady wapienne produkcję swoją opierają na własnym surowcu — kamieniu wapiennym. Węgiel przydzielany jest

w dostatecznej ilości. Występują jednak trudności finansowe, brak kapitału obrotowego na pokrycie pierwszej robocizny i kosztowne remonty pieców. Część zakładów nastawiona jest na eksport wewnętrzny, część zaś tylko na zbyt lokalny. Dolomitownie całkowitą produkcję oddają na potrzeby hutnictwa, która jednak nie pokrywa zapotrzebowania. Istnieją duże możliwości eksportowe.

11) Grupa — kamieniołomy i wyroby z kamienia.

Obrót jej wynosi około 5% produkcji Związku. Wachlarz produkcyjny tej grupy jest bardzo szeroki, obejmujący swym zasięgiem: marmur, bazalt, porfir, szarogłaz, piaskowiec, wapień, skałę gipsową. Możliwości zbytu są niewykorzystane. Zakłady pracują dla hutnictwa, cukrownictwa, przemysłu chemicznego, kolejnictwa, budownictwa drogowego. Zwiększenie produkcji jest konieczne.

12) Grupa różnych.

Obrót tej grupy stanowi około 10,5% produkcji Związku. Do grupy tej zaliczamy kopalnie piasku formierskiego dla hutnictwa, kopalnie piasku i żwiru budowlanego, torfiarnie i wyroby z torfu jak płyty, otuliny i wełnę torfową — a nawet korki do butelek — wszystko z dużymi możliwościami eksportowymi, kopalnie glin ogniotrwałych, wytwórnie wyrobów lastricowych, zapraw szlachetnych, gipsownie, mielwa mineralne, szlamiarnie kredy i wytwórnie mat trzcinowych. Jedynie ściółka torfowa i skała gipsowa są eksportowane i istnieją widoki na zwiększenie ich produkcji. Związek zamierza podjąć prace zmierzające do zbadania możliwości eksploatacyjnych skały gipsowej w Kielecczyźnie, celem ewentualnego uruchomienia produkcji gipsu szlachetnego dla celów dentystycznych i przemysłowych.

Jak z powyższych danych widać przemysł mineralny i materiałów budowlanych pozornie skromny, o nieefektownej produkcji jest niezastąpionym partnerem dla całego szeregu przemysłów. Pomimo stale i słusznie wzrastającej produkcji przemysłu państwowego, ma prywatny przemysł mineralny zapewnione warunki egzystencji ze względu na wielkie zapotrzebowanie odbudowującego się kraju, zróżniczkowanie jakości zależne od pokładu surowca, indywidualność metod i form wytwarzania oraz sezonowość produkcji. Jest to raczej rękodzieło uprzemysłowione zależne przeważnie od warunków atmosferycznych i różnych „fanaberii" produkcyjnych, trudne do ścisłego planowania.

Zyskowność tych drobnych zakładów, pozostałych w sektorze prywatnym a nieposiadających kapitału obrotowego, nie idzie w parze z wykonaną pracą. Rok 1949 przyniósł im szereg nieprzewidzianych wydatków załamujących dotychczasową własną kalkulację. Był to znaczny wzrost ceny paliwa, świadczeń socjalnych i kosztów robocizny przy jednoczesnym zakazie automatycznego podwyższania ceny produktu od 1.I. br. przez co większość cegielni, wapienników, kamieniołomów, kopalń żwiru i piasku nie mogła w terminie uruchomić sezonowej produkcji. Brak przepracowanych schematów kalkulacyjnych dla szeregu grup branżowych, nieuzgodnione elementy układów zbiorowych, wpływają dotychczas hamująco na uruchomienie zakładów istnieje obawa, że połowa sezonu produkcyjnego 1949 r. zostanie zmarnowana.

Przemysł mineralny jako sezonowy winien być zwolniony od opłat na F.G.M.: 1) w okresie martwym, nie produkcyjnym, 2) od urządzeń produkcyjnych jakimi są piece przemysłowe, szopy suszarniane naturalne, szopy magazynowe nieobudowane i t. p., gdyż w tych miejscach nie odbywa się wytwarzanie i nie są to lokale przemysłowe.

Brak wyjaśniającego okólnika zezwala niższym samorządowym czynnikom wymiarowym na dowolne komentowanie przepisów dekretu i pobieranie opłat od powierzchni nieprodukcyjnych. Rewizja taryfy przewozowej na piasek i żwir pozwoliłaby na obniżenie kosztów budowy.

Szereg prac jest daleko posuniętych i Związek Zrzeszeń liczy, że przemysł mineralny i materiałów budowlanych w niedługim czasie wyjdzie z impasu, po zawarciu umów z Branżowymi Centralami Państwowymi przez Centralę Prywatnego Przemysłu Mineralnego i Materiałów Budowlanych Sp. z o. o., która jako negotiorum gestor wszystkich członków Zrzeszeń P. P. Min. i M. B. zawarła w dniu 7 czerwca br. pierwszą umowę z CHMB na dostawę cegły na potrzeby Państwowego Planu Inwestycyjnego.

W trakcie omawiania jest umowa na dostawę dla potrzeb Państwa następujących 37 artykułów: płyty cementowo-wiórowe typu „Suprema", cegły izolacyjne trocinowo-cementowe, cegły cementowe, różne płyty i materiały izolacyjne, maty trzcinowe, wyroby betonowe i żelbetowe, wyroby lastrico, płytki ksylolitowe, kreda mielona, glinki malarskie (ton), żwir budowlany, piasek budowlany, wykładziny kamionkowe i kwasoodporne, wyroby termalitowe, ziemia okrzemkowa, masy okrzemkowe, cegły wapienno-piaskowe, dachówki i pustaki ceramiczne, sączki drenowe, kafle, kamienie i materiały kamienne przemysłowe, kwarcyt, mączka kwarcytowa, krzemień mielony, szpat wapienny, gips palony i mielony, mułki i glinki formierskie, żwirki filtracyjne, piasek formierski, piaski kwarcytowe i filtracyjne, mączki i gryski marmurowe, kamień wapienny, mączka wapienna, miał wapienny i wapno palone.

Inwestorzy państwowi, samorządowi i spółdzielczy po wykorzystaniu dostaw przemysłu państwowego winni zgłaszać swoje zapotrzebowanie do CHMB na dostawę materiałów mineralnych i budowlanych z produkcji sektora prywatnego zgodnie z Zarządzeniem Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 12 marca 1949 r. L. dz. KO. II/Pr/80/48 49/33.

ST. MIERZEJEWSKI

Zrzeszenie Prywatnego Przemysłu Mineralnego i Materiałów Budowlanych w Gdyni

Zrzeszenie Pryw. Przem. Min. i Mat. Budowlanych w Gdyni obejmuje swym zasięgiem teren wojew. gdańskiego i pomorskiego. Rozpoczęło swoją działalność od 1.2.1947 r. w charakterze Zrzeszenia dobrowolnego, a od 3.2.1948 r. istnieje jako Zrzeszenie przymusowe. Stan przedsiębiorstw na dzień 3.2.1948 r. wykazywał 64 zakłady. W wyniku rozgraniczenia przemysłu i rzemiosła pod koniec II kwartału zmniejszyła się liczba członków Zrzeszenia do 24. Obecnie liczy Zrzeszenie 38 zakładów, co w rozbiciu branżowym przedstawia się następująco: 9 cegielni, 2 cegielnie wapienno-piaskowe, 2 zakłady wyrobów ceramicznych, 7 żwirowni, 11 betoniarń, 4 zakłady wyrobów szklanych, 1 zakład wyrobów torfowych, 1 zakład przeróbki kredytu.

Poza pracami organizacyjnymi, Zrzeszenie przeprowadziło rejestrację przedsiębiorstw przemysłowych, inwentaryzację maszyn i innych urządzeń produkcyjnych. Zebrano materiały dotyczące zapotrzebowań poszczególnych firm na surowce podstawowe i pomocnicze w skali rocznej. Sporządzono plan produkcyjny wg ilości i wartości produktów, oraz plan zatrudnienia i płac na r. 1949.

Powołano 2 komplety Komisji Lustracyjnych, które zlustrowały 28 zakładów.

Przebieg produkcji pryw. przemysłu mineral. i mat. budowlanych w roku 1948 był niejednostajny. Wpływały na to różne czynniki, z których najważniejszymi były: wyczerpanie finansowe przemysłu i ograniczenie zbytu do sektora uspołecznionego. Z powyższych względów przemysł prywatny mineralny nie był w stanie całkowicie wykorzystać swoich zdolności produkcyjnych. W bieżącym roku sytuacja zmieniła się pomyślnie, gdyż dzięki umowie zawartej 7.6.1949 r. pomiędzy Centralą Handlową Materiałów Budowlanych a Centralą Prywatnego Przemysłu Mineralnego i Materiałów Budowlanych, Zrzeszenie nasze zakontraktowało dostawę łącznie 5.030.000 szt. cegły budowlanej i 500.000 dziurawki na potrzeby Państwowego Planu Inwestycyjnego. W związku z powyższą umową uzyskały cegielnie kredyt produkcyjny.

Jeżeli chodzi o charakterystykę poszczególnych grup produkcyjnych, to przedstawiają się one następująco:

Cegielnie produkowały	w roku 1948	Zaplanowano na r. 194
cegły pełnej	9.378.000 szt.	9.300.000 szt.
pustaków	674.000 „	1.150.000 „
dziurawki	78.000 „	550.000 „
dachówki	67.000 „	
O łącznej wartości	48.817.000 zł.	O ł. w. 78.725.000 zł.

Żwirownie wyprodukowały łącznie w roku 1948 żwiru 171.496 t. wartości 37.700.000 zł. W bieżącym roku cyfry te zostaną znacznie przekroczone.

Betoniarnie są naogół drobnymi zakładami o szerokim wachlarzu możliwości produkcyjnych. Produkują one: cegły (licówkę), cebrowiny, dachówkę, gą ory, kręgi studzienne, kręgi kanalizacyjne, krawężniki, płyty chodnikowe, rury różnych wymiarów, słupy i sączki. Wartość produkcji za rok 1948 wynosiła 10.852.000 zł.

Cegielnie wapienno-piaskowe wyprodukowały w roku 1948 1.900.000 szt. cegły wapienno-piaskowej o łącznej wartości 8.550.000 zł.

Zakłady Wyrobów Ceramicznych wyprodukowały w roku 1948 kafli i innych wyrobów szamotowych 101.253 szt. na sumę 5.097.000 zł. Należy spodziewać się ożywienia tej branży. Dwa zakłady produkują doniczki kwiatowe i doniczki do żywicowania drzew. Artykułów tych wyprodukowano w ubiegłym roku za łączną sumę 5.985.000 zł.

Produkcja **ściółki torfowej,** otulin do rur i płyt izolacyjnych z torfu, materiałów ściernych — osełek do kos, oraz mączki kredowej wyprodukowano łącznie za 23.500.000 zł.

Osobny dział stanowią **wyroby szklane** i to ozdoby choinkowe, których większość idzie na eksport, biżuteria szklana, cygarniczki i pióra szklane do księgowości przebitkowej. Wyprodukowano łącznie w ubiegłym roku za 17.675.000 zł.

Prywatny przemysł mineralny i materiałów budowlanych dąży do rozwinięcia działalności produkcyjnej i swym wkładem pracy przyczyni się obok przemysłu uspołecznionego do szybszej rozbudowy Państwa Polskiego.

A. FILZEK

Zasady umowy CHMB z Centr. Pryw. Przem. Min. i Mat. Bud.

W ostatnich dniach zawarta została umowa pomiędzy CHMB a Centralą Pryw. Przem. Mineralnego i Mat. Budowlanych sp. z o. o., w przedmiocie przyjęcia przez CHMB dystrybucji artykułów wytwarzanych przez prywatnych wytwórców materiałów budowlanych, zrzeszonych w Związku Zrzeszeń Prywatnego Przemysłu Mineralnego i Mat. Budowlanych, który też umowę tę kontrasygnował. **Stanowi to jeszcze jeden krok na drodze do całkowitego uporządkowania rynku wewnętrznego.** Dotychczasowa sytuacja w rozprowadzaniu podstawowych artykułów inwestycyjnych, jakimi są materiały budowlane, z których CHMB rozprowadzała na zasadach wyłączności artykuły budowlane wytwarzane przez przemysł państwowy, a produkcja sektora prywatnego przenikała na rynek przez kanały nie poddane kontroli — z punktu widzenia planowości powodowała cały szereg niedociągnięć w zaopatrzeniu rynku.

W niektórych grupach towarowych, jak naprzykład w ceramice czerwonej, wapnie i izolacji, udział sektora nieuspołecznionego jest tak znaczny, że wywiera poważny wpływ na sytuację rynkową. Pociąga to za sobą niebezpieczeństwo trafiania na rynek materiałów, bez uwzględnienia hierarchii potrzeb, co mogłoby spowodować trudności w realizacji planu inwestycyjnego, stanowiącego fundament rozwoju gospodarczego kraju.

Dlatego uznać należy, że skoncentrowanie w jednym ośrodku dyspozycyjnym zaopatrzenia rynku da niewątpliwą korzyść. Z drugiej strony — zapewnienie planowego odbioru produkcji prywatnych wytwórców po ustalonych cenach i na jednolitych warunkach zapewni poszczególnym producentom możność spokojnego planowania własnej produkcji, odpowiedniego rozkładania jej w czasie i unikania walki konkurencyjnej na odcinku cen. Stanowić to będzie niewątpliwie o usprawnieniu produkcji i co za tym idzie da minimum kosztów handlowych, a więc podniesie rentowność poszczególnych zakładów wytwórczych.

Zobaczymy teraz na jakich zasadach oparta jest wzajemna współpraca CHMB i Centrali Pryw. Przem. Min. i Mat. Budowlanych:

Lista towarowa artykułów, które Centrala będzie sprzedawać a CHMB kupować, **ustalona w § 1 umowy zawiera 36 pozycji, które obejmują w większości wypadków całe grupy towarowe jak np. kamienie i materiały kamienne budowlane i drogowe, kamienie i materiały kamienne przemysłowe, różne piyty i materiały izolacyjne, wyroby betonowe i żelbetonowe itd.**

Centrala działa przy aktach kupna, sprzedaży jako „negotiorum gestor" wszystkich członków Zrzeszeń Pryw. Przem. Min. i Mat. Budowlanych — działając w imieniu własnym na rachunek członków Zrzeszeń za prowizję otrzymaną od nich.

CHMB — kupuje wyroby sprzedawane przez Centralę w drodze bezprzetargowej i rozprowadza je za pośrednictwem branżowych Biur Sprzedaży. **Tranzakcje zawiera się po cenach ustalonych przez Biuro Cen Min. Handlu Wewnętrznego, przy czym w wypadku zmiany elementów kalkulacyjnych, każdej stronie przysługuje prawo wystąpienia do Biura Cen o rewizję poprzednio zatwierdzonej ceny.**

Ważnym czynnikiem usprawnienia dystrybucji towarów objętych niniejszą umową jest planowość dostaw. Centrala w myśl umowy ma obowiązek powiadomić CHMB w najkrótszym możliwie czasie, ile i jakich artykułów z pośród objętych umową będzie postawione do dyspozycji CHMB w bieżącym roku, ponadto zaś do dnia 10 każdego miesiąca Centrala zobowiązuje się powiadomić poszczególne Biura Sprzedaży, ile i jakie z pośród grup materiałów dostawi im w miesiącu następnym. Będzie to służyło jako podstawa do opracowania przez Biura Sprzedaży łącznie z Centralą — planów dostaw.

Rozdział zleceń przysługuje Centrali, która rozdziela je wg własnego uznania z wyjątkiem artykułów produkowanych na zasadzie licencji czy patentów oraz wypadków gdy w zleceniu Biura Sprzedaży dostawca jest wyraźnie wskazany.

Dostawa towarów jest obowiązkiem Centrali, która działa w myśl pisemnych zleceń Biur Sprzedaży i odpowiada za straty, które wyniknąć mogą z niezastosowania się do nich, przyczym ani Centrala ani producenci nie mają prawa dokonywania zmian w zleceniach Biur Sprzedaży.

Jakość artykułów do których odnosi się niniejsza umowa winna odpowiadać normom PKN lub gdy takowych nie ma, ocenie Instytutu Badawczego Budownictwa, który też jest miarodajny do wydania wiążącej strony opinii w wypadku zakwestionowania jakości towaru przez odbiorcę, a nie uwzględnienia reklamacji przez dostawcę. Wszelkie koszty wynikłe z tego tytułu płaci strona przegrywająca spór. Obok Centrali solidarnie odpowiedzialnym za straty wynikłe dla Biur Sprzedaży z powodu dostawy towarów wadliwych, lub niewłaściwego gatunku oraz za straty powstałe w czasie transportu — jest producent dostarczonego artykułu. Również za zwłokę w dostawie odpowiedzialną jest Centrala. Tu przewidziane są kary umowne, od których Centrala może się uwolnić o ile udowodni, że zwłoka zaszła z powodu siły wyższej, z powodu winy danego producenta, a nie Centrali. **Zapłata w myśl umowy następować będzie w pełnej wysokości w ciągu 14 dni od daty otrzymania noty Centrali, o ile do rachunku dostawcy dołączone będzie pokwitowanie odbiorcy z odbioru towaru. Jeżeli pokwitowania nie będzie, Biura płacą 80% należności, pozostałe zaś 20% po otrzymaniu od odbiorcy pokwitowania.**

Jak widać z powyższego omówienia najważniejszych postanowień umowy, zawarta została ona na zasadzie równouprawnienia obu stron i z myślą aby obie strony zgodnie współpracując osiągnęły możliwie największe z tej współpracy korzyści. Przede wszystkim jednak producent ma gwarancję, że znajdzie nabywcę o ile tylko wyprodukuje towar dobry i we właściwym czasie, a to przecież jest podstawa do prowadzenia spokojnej i racjonalnej pracy, która wyklucza wszelką przypadkowość produkcji i daje możliwość ciągłego rozwijania się placówki.

Rozwój zaś każdej racjonalnie prowadzonej placówki wytwórczej jest zapewniony, gdyż wprawdzie plan 6-letni przewiduje ogromny wzrost produkcji przemysłu państwowego, niemniej jednak wobec jeszcze szerzej zakrojonych potrzeb, przed przemysłem prywatnym zarysowuje się wdzięczna rola uzupełniania zasadniczej bazy Państwowego Planu Inwestycyjnego.

A. J.

Jedna z wielu..

Cegielnia Elektryczna w Warce

Poświęcając ten numer „OTG" prywatnemu przemysłowi mineralnemu i materiałów budowlanych — zamieszczamy opis wizyty przedstawicieli „OTG" w Cegielni Elektrycznej w Warce.

W pobliżu stacji kolejowej w Warce znajduje się Cegielnia Elektryczna, której właścicielem jest ob. Albin Morawski. Ten drobny, starannie utrzymany „rzekłbym „wypielęgnowany" — zakład przemysłowy zasługuje na uwagę pod wieloma względami.

Długoletniość nieprzerwanej produkcji (cegielnia powstała w 1905 roku) fachowość, zarówno kierownika jak i zespołu pracowniczego, nowoczesna, zespolona i zgodna atmosfera pracy, solidna produkcja oraz pomysłowość w stosowaniu urządzeń racjonalizatorskich — to wyraźne, w stylu telegraficznym, cechy tego przedsiębiorstwa.

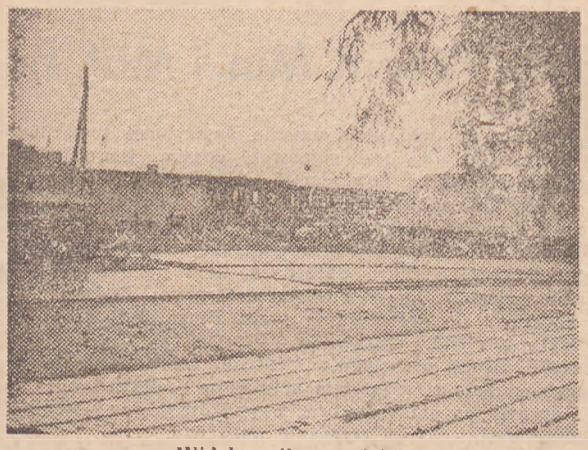

Widok ogólny cegielni

(foto eug — OTG)

Kolega mój, nazwał je „cegielnią bez komina". I słusznie. Bo właśnie „komin" jest cechą staroświeckiej maniery. A w Warce— cegielnia jest bez komina. w Warce jest elektryczny wentylator dający bardzo silny, stały, dowolnie regulowany ciąg. Duża oszczędność na opale — lepsze rezultaty produkcji.

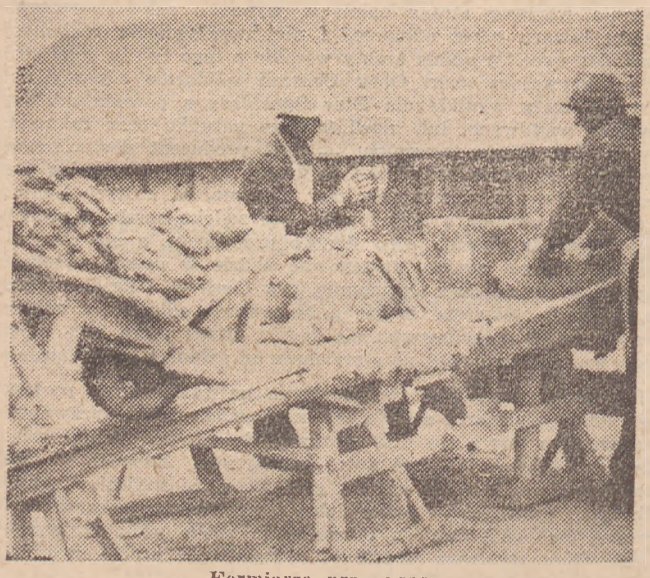

Formiarze przy pracy

(foto eug — OTG)

A oto drugie ulepszenie. Tak zwany „sznajder" — właściwie „młynek do gliny", poruszany jest powszechnie kieratem, który obraca „w kółko chodzący" koń. Czy nie właściwym jest zastosowanie motoru! Niewielkiego zresztą, motoru. Zajmuje mało miejsca, tania eksploatacja, dowolność czasu pracy, lepsze wymieszanie gliny itp. Te dwa ulepszenia są pomysłem ob. A. Morawskiego.

W czasie zwiedzania cegielni oglądamy piec typu „Hoffman", z 18 komorami, suszarnię, maszynę elektryczną do wyrobu „dziurawek" (wydajność ok. 1.000 sztuk na godz.). Oprowadza nas ob. Józef Gorczyca wieloletni pracownik cegielni, członek PZPR i delegat Zw Zaw. Pracowników Przemysłu Ceramicznego. Jest formiarzem ręcznym, choć „zna się na wszystkim".

Pytamy się o warunki pracy.

— „Pracujemy — mówi ob. J. Gorczyca — od godz. 7 do 17-tej, z dwugodzinną przerwą obiadową. Wynagrodzenie otrzymujemy zgodnie z układem zbiorowym. Mamy tylko kłopoty z zakupem tłuszczy. W Warce ciężko je dostać, a bonów chociaż jesteśmy ciężko pracującymi robotnikami, jeszcze nie otrzymaliśmy. Będę w tej sprawie w Związku Zawodowym".

Cegielnia była zniszczona działaniami wojennymi w 95 procentach. Z produkcją ruszyła dość wcześnie, a odbiorcą było SPB, które budowało wzorową wieś Piaseczno. W zakładzie pracuje 18 osób. Cegielnia zaspakaja częściowo potrzeby lokalne. (okolica wskutek działań wojennych poważnie zniszczona), poważną zaś część produkcji oddaje do dyspozycji CHMB — poprzez Centralę Prywatnego Przemysłu Mineralnego i Materiałów Budowla-

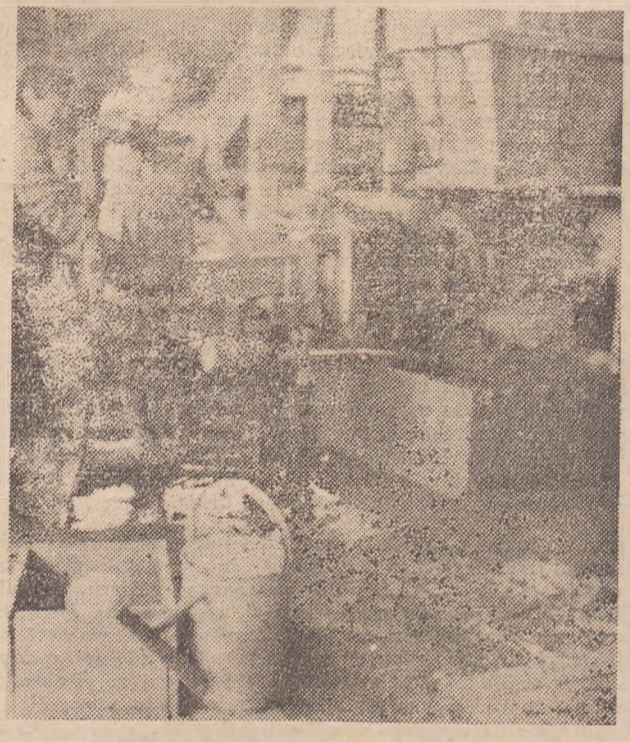

Maszynowe formowanie „dziurawki"

(foto eug — OTG)

nych. Obecna produkcja roczna osiąga 800.000 sztuk. a niewielkimi nakładami finansowymi (5 — 6 milionów na odbudowę suszarni) możnaby ją zwiększyć do 1.000.000 sztuk. Oglądając zakład i znając poważne zapotrzebowania na cegłę mamy prawo przypuszczać, że odpowiednie starania o kredyt zostaną uwieńczone sukcesem.

Na zakończenie, zaproszeni przez delegata, odwiedzamy ob. Stanisławę Gorczycową matkę 5 synów. Mieszka jak kilku innych, pracowników, a między nimi „przez ścianę" właściciel, na terenie cegielni. Na miejscu jest dobrze urządzona łaźnia. Mieszkanie (mały domek z ogródkiem) jest czyste, widne i suche. Gospodyni opowiada nam o czasach okupacji w Cegielni. O pomocy jaką okazywał ob. Morawski swym pracownikom i o wielu innych rzeczach, które może w Polsce przedwrześniowej były rzadkością, a które dziś stają się podstawą współpracy na obecnym etapie gospodarczym: mianowicie o serdecznej, prawie rodzinnej, a mimo to karnej i odpowiedzialnej atmosferze pracy na cegielni.

Opuszczamy cegielnię w przekonaniu, że zapoznaliśmy się z małym, „zwartym" i fachowo prowadzonym przedsiębiorstwem prywatnym, które swoją produkcją przyczynia się do odbudowy kraju.

ZAGADNIENIA OGÓLNE

Struktura Organizacyjna Naczelnych Władz Gospodarczych

W „O.T.G." nr 1 streściliśmy postanowienia ustawy z dnia 10.2.1949 r. o organizacji naczelnych władz gospodarczych (Dz. U. R. P. Nr. 7, poz. 43).

Postanowienia cyt. ustawy tymczasem weszły w życie, co w praktyce znalazło wyraz na przestrzeni ostatnich 3-ch miesięcy:

— z jednej strony — w likwidacji Ministerstwa Przemysłu i Handlu oraz Centralnego Urzędu Planowania,

— z drugiej strony — w powstaniu Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego, w reorganizacji Komitetu Ekonomicznego Rady Ministrów oraz utworzeniu czterech nowych ministerstw przemysłowych i 2 ministerstw handlu.

Wychodząc z założenia, że dokładna znajomość struktury organizacyjnej naczelnych władz gospodarczych jest niezbędna dla każdego działacza gospodarczego, zamieszczamy poniżej statuty organizacyjne Komitetu Ekonomicznego Rady Ministrów oraz Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego. W następnym numerze podamy informacje odnoszące się do 6-ciu ministerstw przemysłu i handlu.

I. KOMITET EKONOMICZNY RADY MINISTRÓW ZAKRES I TECHNIKA DZIAŁANIA ORAZ SKŁAD K.E.R.M.

W „Monitorze Polskim" z 12.V.1949 r. ukazał się tekst uchwały Rady Ministrów o regulaminie Komitetu Ekonomicznego Rady Ministrów. Oto najważniejsze jego postanowienia:

1. ZAKRES DZIAŁANIA

Do zakresu działania Komitetu Ekonomicznego Rady Ministrów (zwanego w dalszym ciągu Komitetem) jako organu Rządu, powołanego do kierowania gospodarką narodową, należy:

a) ustalanie zasad polityki gospodarczej Państwa,
b) ustalanie zasad planowania gospodarczego i statystyki oraz organizacji gospodarki narodowej,
c) uchwalanie wytycznych dla projektów narodowych planów gospodarczych, zatwierdzanie przedkładanych Radzie Ministrów projektów: narodowych planów gospodarczych, budżetu i sprawozdań z ich wykonania,
d) zatwierdzanie planów szczegółowych i wyników kontroli ich wykonania,
e) uchwalanie też do projektów ustaw, dekretów z mocą ustawy i rozporządzeń Rady Ministrów w sprawach gospodarczych
f) uchwalanie przedkładanych Radzie Ministrów projektów uchwał w sprawach gospodarczych,
g) uchwalanie tez do projektów rozporządzeń Przewodniczącego Komitetu i ministrów w sprawach gospodarczych, jak również zarządzeń ministrów, jeżeli one dotyczą choćby pośrednio właściwości innych ministrów,
h) rozpatrywanie wszystkich innych spraw z dziedziny gospodarki narodowej, przekazanych Komitetowi w myśl obowiązujących przepisów, albo też skierowanych pod obrady Komitetu przez Radę Ministrów, Prezydium Rządu, Prezesa Rady Ministrów lub Przewodniczącego Komitetu.

Uchwały Komitetu są przedstawiane Radzie Ministrów, jeżeli wymagają tego obowiązujące przepisy, albo gdy Prezes Rady Ministrów lub Przewodniczący Komitetu uzna to za wskazane ze względu na charakter i znaczenie sprawy.

2. SKŁAD KOMITETU

W skład Komitetu wchodzą:

Przewodniczący Komitetu oraz zastępcy Przewodniczącego w osobach:

Ministra Skarbu, Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych oraz dwu zastępców przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego, a ponadto Ministrowie: Obrony Narodowej, Administracji Publicznej, Górnictwa i Energetyki, Przemysłu Ciężkiego, Przemysłu Lekkiego, Przemysłu Rolnego i Spożywczego, Handlu Wewnętrznego, Handlu Zagranicznego, Pracy i Opieki Społecznej, Żeglugi, Leśnictwa, Komunikacji, Poczt i Telegrafów, Budownictwa.

Ministrowie wyżej wymienieni uczestniczą z głosem stanowczym w pracach Komitetu, dotyczących ich zakresu działania.

Z głosem doradczym w pracach Komitetu biorą udział:

Przedstawiciel Najwyższej Izby Kontroli.
Przedstawiciel Kancelarii Rady Państwa.
Przedstawiciel Prezydium Rady Ministrów.
Prezes Narodowego Banku Polskiego.
Przedstawiciel Komisji Centralnej Związków Zawodowych.
Przedstawiciel Centralnego Związku Spółdzielczego i
Przedstawiciel Związku Samopomocy Chłopskiej.

Przewodniczący Komitetu może ponadto zapraszać do udziału w pracach Komitetu z głosem doradczym rzeczoznawców oraz przedstawicieli urzędów centralnych jak również organizacji i instytucji zawodowych, gospodarczych i społecznych. Przewodniczący i Zastępcy Przewodniczącego tworzą Prezydium Komitetu.

3. POSIEDZENIA I POSTĘPOWANIE

W posiedzeniach Komitetu uczestniczą tylko Ministrowie lub Wiceministrowie oraz przedstawiciele biorący udział z głosem doradczym. Przewodniczący może jednak zezwolić na referowanie sprawy i udział w dyskusji także innym przedstawicielom ministerstw. Komitet może powoływać Komisje o charakterze stałym lub niestałym oraz określać ich skład, właściwość i tryb działania.

Przygotowanie spraw pod obrady Komitetu oraz kontrola wykonania uchwał Komitetu należy do zakresu działania Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego. Uchwały Komitetu zapadają zwykłą większością głosów osób biorących udział w posiedzeniu z głosem stanowczym. W razie równości głosów rozstrzyga Przewodniczący. Minister, który sprzeciwia się uchwale Komitetu, może wnieść o rozpatrzenie sprawy przed Prezydium Rządu.

II. PAŃSTWOWA KOMISJA PLANOWANIA GOSPODARCZEGO (STATUT ORGANIZACYJNY)

W „Monitorze Polskim" z dnia 12.V.1949 r. opublikowano tymczasowy statut organizacyjny PKPG, którego najważniejsze postanowienia podajemy poniżej:

Państwowa Komisja Planowania Gospodarczego składa się z: Prezydium, Kierowników Zespołów, Biur: Prawnego, Wojskowego, Współpracy Gospodarczej oraz Departamentów: Organizacyjno-Administracyjnego, Przemysłu, Rolnictwa i Leśnictwa, Budownictwa, Komunikacji i Łączności, Urządzeń Kulturalnych i Socjalnych, Drobnego Przemysłu i Rzemiosła, Handlu, Planów Regionalnych i Lokalizacji, Inwestycji, Zatrudnienia, Płac i Norm, Techniki, Bilansów Towarowych Artykułów Przemysłowych, Cen, Kosztów i Rozliczeń, Finansowego, Koordynacji Planów Gospodarczych.

Ponadto **Przewodniczącemu Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego podlegają:** Główny Urząd Statystyczny, Urząd Patentowy R. P., Polski Komitet Normalizacyjny, Główny Instytut Pracy oraz Pełnomocnik do spraw dostaw i umów inwestycyjnych między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządami Z. S. R. R. i krajów demokracji ludowej.

Przy Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego działa **Główna Komisja do spraw upaństwowienia przedsiębiorstw i Sekretariat Komitetu Ekonomicznego Rady Ministrów.** Przewodniczący Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego może tworzyć **zespoły departamentów i biur** pod kierownictwem Kierownika Zespołu.

Prezydium składa się z: Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego, Zastępców Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego, Kierowników Zespołów, Gabinetów Przewodniczącego i Zastępców Przewodniczącego, Wydziału Personalnego, Wydziału Informacji Gospodarczej, Wydziału Specjalnego.

Biuro Prawne składa się z: Wydziału Ogólnoprawnego oraz rzeczoznawców.

Biuro Współpracy Gospodarczej składa się z: Wydziału Ekonomicznego oraz rzeczoznawców.

Departament Organizacyjno-Administracyjny składa się z Wy-

działów: Organizacji Gospodarki, Ogólnego, Gospodarczego, Samodzielnego Referatu Administracji Nieruchomości, Budżetowego, Samodzielnego Referatu Inspekcji oraz rzeczoznawców.

Departament Przemysłu składa się z Wydziałów: Planów Wieloletnich, Produkcji Środków Wytwarzania, Produkcji Artykułów Spożycia, Drobnej Wytwórczości, Planów Zbiorczych, Sprawozdawczości Przemysłowej.

Departament Rolnictwa i Leśnictwa składa się z Wydziałów: Planów Zbiorczych, Planów Wieloletnich i Ustroju Rolnego, Produkcji Zwierzęcej, Produkcji Roślinnej, Leśnictwa oraz rzeczoznawców.

Departament Budownictwa składa się z Wydziałów: Dokumentacji Technicznej, Budownictwa Ogólnego, Budownictwa Specjalnego, Planów Zbiorczych Budownictwa, Sprzętu i Prefabrykacji.

Departament Komunikacji i Łączności składa się z Wydziałów: Planów Zbiorczych, Kolejowego, Komunikacji Wodnej, Dróg, Motoryzacji i Lotnictwa, Łączności, Samodzielnego Referatu Koordynacji Przewozów, Samodzielnego Referatu Komunikacji Lokalnej.

Departament Urządzeń Kulturalnych i Socjalnych składa się z Wydziałów: Planów Zbiorczych. Szkolnictwa, Kultury i Sztuki. Zdrowia i Urządzeń Socjalnych oraz Nauki.

Departament Drobnego Przemysłu i Rzemiosła składa się z Wydziałów: Ekonomicznego, Organizacji i Obsad, Rzemiosła, Spółdzielni Pracy i Chałupnictwa, Przemysłu Prywatnego, Nadzoru Finansowego.

Departament Handlu składa się z Wydziałów: Planów Zbiorczych, Handlu Wewnętrznego, Handlu Zagranicznego, Bilansów Artykułów Rolnych.

Departament Planów Regionalnych i Lokalizacji. Przewodniczący Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego ustali tymczasowy podział na komórki organizacyjne.

Departament Inwestycji składa się z Wydziałów: Programów i Planów Zbiorowych, Inwestycji I (Przemysłowych), Inwestycji II (Komunikacji, Łączności i Handlu), Inwestycji III (Różnych), Sprawozdawczości i Statystyki, Maszyn i Urządzeń Technicznych.

Departament Zatrudnienia, Płac i Norm składa się z Wydziałów: Polityki Płac, Planowania Płac, Planów i Bilansu Zatrudnienia, Samodzielnego Referatu Mobilizacji Rezerw Roboczych, Normowania Pracy, Spraw Współzawodnictwa, Ochrony i Warunków Pracy oraz rzeczoznawców.

Departament Techniki składa się z Wydziałów: Racjonalizacji i Wynalazczości Robotniczej, Planów Technicznych, Kontroli Technicznej, Prac Naukowo-Badawczych, Postępu Technicznego, Tworzyw, Samodzielnego Referatu Wydawnictw Technicznych, Współpracy Technicznej z Zagranicą.

Departament Bilansów Towarowych Artykułów Przemysłowych składa się z Wydziałów: Planów Zaopatrzenia, Metali, Paliw i Artykułów Chemicznych, Materiałów Budowlanych i Drewna, Artykułów Przemysłu Lekkiego, Samodzielnego Referatu Odpadków, Upłynnienia Remanentów.

Departament Cen, Kosztów i Rozliczeń składa się z Wydziałów: Badania Cen i Kosztów, Planu Kosztów i Oszczędności, Cen i Kosztów Artykułów Przemysłowych, Cen i Kosztów Artykułów Rolniczych, Taryf i Kosztów Usług, Rozrachunku Obrotów Zagranicznych, Rozliczeń i Rachunków Wyrównawczych, Samodzielnego Referatu Ubezpieczeń Rzeczowych oraz rzeczoznawców.

Departament Finansowy składa się z Wydziałów: Zbiorczych Planów Finansowych, Planów Finansowych Przemysłu, Planów Finansowych Rolnictwa i Leśnictwa, Planów Finansowych Komunikacji i Łączności, Planów Finansowych Handlu i Usług, Planów Finansowych Przemysłu Miejscowego i Gospodarki Komunalnej, Planów Finansowych Inwestycji, Budżetów Administracyjnych Przedsiębiorstw, Bilansów i Organizacji Rachunkowości, Finansowania Produkcji i Obrotu, Obciążeń Publicznych oraz rzeczoznawców.

Departament Koordynacji Planów Gospodarczych składa się z Wydziałów: Planów Gospodarczych, Planów Wieloletnich, Bilansu Gospodarki Narodowej, Analiz Gospodarki Narodowej, Organizacji Planowania i Instruktażu, Statystyki Wykonania Planów.

W tym samym numerze „Monitora Polskiego" ukazał się **spis przedsiębiorstw podległych** Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego. Są to następujące trzy przedsiębiorstwa państwowe z siedzibą w Warszawie: **Polskie Wydawnictwa Gospodarcze, Biuro Organizacji Rachunkowości i Centralne Biuro Obrotu Maszynami.**

GOSPODARKA PLANOWA

Reforma systemu bankowego

Zadania nowych banków i spółdzielni kredytowych

Jesteśmy w okresie reorganizacji systemu bankowego, w przededniu utworzenia nowych banków państwowych i zlikwidowania sieci starych instytucji bankowych różnego typu. Uważamy więc za wskazane zapoznać naszych czytelników z powodami, które wpłynęły na decyzję wprowadzenia głęboko przemyślanych zmian i zerwania z dotychczasowym systemem — zapoznać z zadaniami nowych banków oraz losem agend tych instytucji, które podlegają likwidacji.

Na przestrzeni ostatnich czterech lat powstała na terenie Polski zbyt wielka, rozległa sieć bankowa, która nie zawsze odpowiadała w sposób planowy zamierzeniom polityki finansowej i kredytowej. Różne podstawy prawne i organizacyjne powodowały trudności ześrodkowania dyspozycji finansowej w jednym ośrodku aparatu bankowego. Wielotorowość finansowania (np. rolnictwa przez Ministra Skarbu i Ministra Rolnictwa, poprzez Państwowy Bank Rolny, Komunalne Kasy Oszczędności, Bank Gospodarstwa Spółdzielczego i wiejskie spółdzielnie kredytowe) utrudniała realizację przesłanek mających na celu prawidłową, na zasadach socjalistycznych opartą przebudowę wsi. Różnojitość przepisów i zasad w dziedzinie udzielania kredytów, gromadzenia i administracji funduszów jak też konieczność prowadzenia ogromnej ilości martwych, przedwojennych i okupacyjnych rachunków przy wzrastającej liczbie nowych kont — wszystko to hamowałoby elastyczność aparatu bankowego, gdyby zawczasu nie pomyślano o wprowadzeniu celowych zmian, o reformie systemu bankowego.

Nowa forma czyni zadość potrzebie usunięcia obserwowanych trudności przez sprecyzowanie nowej roli istniejącego już od 45 roku Narodowego Banku Polskiego, oraz przez powołanie do życia banków państwowych: Banku Inwestycyjnego, Banku Rolnego, Banku Komunalnego, Banku Rzemiosła i Handlu oraz Powszechnej Kasy Oszczędności. Powołanie do życia tych banków i likwidacja działalności dotychczas operujących banków, sprowadza się do upaństwowienia banków i Komunalnych Kas Oszczędności, do uporządkowania spółdzielczości kredytowej oraz do podporządkowania całego aparatu bankowego jednemu ośrodkowi dyspozycji finansowej, tj. Ministrowi Skarbu, do ustalenia właściwego podziału zadań i pracy poszczególnych instytucji bankowych.

Zmiany te wprowadzają trzy akty ustawodawcze: dekret o reformie bankowej, dekret o trybie i zasadach likwidacji niektórych przedsiębiorstw bankowych oraz dekret o likwidacji niektórych instytucji kredytu długoterminowego. Zasadnicze postanowienia dekretów i zadania banków w nowej strukturze są następujące:

Narodowy Bank Polski. Dekret uzupełnia luki dawnego dekretu z 1945 r., ustanawiając m. i. N. B. P. jako bank centralny, kontrolujący obieg pieniężny i kredytu, oraz jako centralę obrotu wewnętrznego i zagranicznego, i sporządzający plany kredytowe i kasowe całego aparatu bankowego.

Bank Inwestycyjny ma być instytucją centralną w dziedzinie finansowania inwestycji, ma kontrolować wykonanie i celowość zużycia środków planów inwestycyjnych. Pod nadzorem B. I., finansowane są inwestycje rolne przez Rolny, a inwestycje komunalne przez Bank Komunalny. Inne inwestycje, w szczególności należące do kompetencji Banku Rzemiosła i Handlu, będą finan-

sowane przez B. I. w zakresie zleconym. „Zadaniom B. I." poświęciliśmy już specjalny artykuł w nr 6 naszego pisma z 1 maja rb.

Bank Rolny powstaje z przejęcia agend Państwowego Banku Rolnego, częściowo Banku Gospodarstwa Spółdzielczego i Komunalnych Kas Oszczędności. Bank Rolny finansuje w zakresie środków obrotowych i inwestycyjnych: rolnictwo w szerokim tego słowa znaczeniu, a więc rolnictwo, hodowle, leśnictwo, ogrodnictwo, warzywnictwo, rybołóstwo wewnętrzne i morskie. Dotychczas przez Państw. Bank Rolny finansowany przemysł przechodzi do bezpośredniego finansowania Narodowego Banku Polskiego.

Bank Komunalny powstaje z połączenia Polskiego Banku Komunalnego w Warszawie i Komunalnego Banku Kredytowego w Poznaniu. Bank Komunalny obsługuje w zakresie środków obrotowych i kredytów inwestycyjnych Związki samorządu terytorialnego oraz przedsiębiorstwa i zakłady tychże związków. Bank ma przeprowadzać kontrolę finansowanych obiektów, pozatym jako dalsze zadanie, dekret przewiduje dla banku kontrolę finansową gospodarki samorządowej.

Bank Rzemiosła i Handlu, powstający w miejscu Banku Związku Spółek Zarobkowych, finansować ma prywatny przemysł i prywatny handel, głównie jednak rzemiosło, bez względu na jego formę organizacyjną — zarówno więc prywatnych rzemieślników jak też spółdzielnie rzemieślnicze. Poza tym Bank Rzemiosła i Handlu przejmuje niektóre dotychczasowe czynności Komunalnych Kas Oszczędności, które nie mieszczą się w granicach kompetencyjnych tych instytucji; są to m. i. pewne kredyty typu miejskiego, jak kredyty na remont domów itp.

Powszechna Kasa Oszczędności ma na bazie Pocztowej Kasy Oszczędności zajmować się krzewieniem idei oszczędności i być poza tym centralą żyrowo-przekazową oraz centralą finansową spółdzielni pracowniczych.

Organizacja władz banków państwowych, których zadania wyżej wyszczególniliśmy, zostaje przez dekret również zmieniona: zamiast — jak dawniej — prezesów, rad nadzorczych i dyrekcji, dekret wprowadza jednolity system: naczelny dyrektor, jego zastępcy i członkowie Dyrekcji. Datę rozpoczęcia działalności nowych banków ustali Rozporządzenie wykonawcze Ministerstwa Skarbu. Do tego czasu w dziedzinie finansowania inwestycji, Bank Gospodarstwa Krajowego (Bank Inwestycyjny) współpracuje już z istniejącymi bankami: z Państwowym Bankiem Rolnym, Polskim Bankiem Komunalnym, Komunalnym Bankiem Kredytowym oraz Bankiem Związku Spółek Zarobkowych do czasu przekształcenia tych instytucji na nowe banki. W związku z tym nastąpił, poza środkami które BGK (BI) rozprowadzi na inwestycje bezpośrednio, podział środków finansowych Planu Inwestycyjnego na rok 1949 pomiędzy banki współdziałające.

Wracając po tej dygresji do Dekretu o reformie bankowości należy wspomnieć o postanowieniach dotyczących **Komunalnych Kas Oszczędności.** Dekret znosi Związek Komunalnych Kas Oszczędności; majątek jego przechodzi na własność Państwa. Czynności zaś przekazano już w ubiegłym roku Narodowemu Bankowi Polskiemu, któremu podporządkowane zostały K. K. O. pod względem personalnym, organizacyjnym i finansowym. K. K. O. przekształcone zostaną na oddziały Narodowego Banku Polskiego, Banku Rolnego lub Banku Rzemiosła i Handlu.

W dziedzinie **Spółdzielczości Kredytowej** dekret przewiduje trzy typy spółdzielni gminne kasy spółdzielcze, pracownicze kasy spółdzielcze oraz spółdzielnie kredytowe typu miejskiego. Gminne — bezpośrednio obsługiwać mają potrzeby wsi, pracownicze — zastąpić mają spółdzielnie pracownicze oszczędnościowo-pożyczkowe, kasy przezorności przy związkach zawodowych i zakładach pracy, wreszcie spółdzielnie typu miejskiego — zaspakajać mają zapotrzebowania rzemiosła. Gminne Kasy Spółdzielcze mają zbliżyć się do rolnika, jako pomocniczy aparat Banku Rolnego. Utworzenie pracowniczych kas spółdzielczych ułatwi kontrolę i dyspozycję nad oszczędnościami t. zw. przymusowymi, związanymi z funduszem płac. Miejskie spółdzielnie powstaną tam, gdzie utrzymanie aparatu bankowego byłoby nie celowe lub zbyt kosztowne.

Za wyjątkiem dwuch banków akcyjnych, t. j. Bankiem Polskim i Bankiem Polską Kasą Opieki, wszystkie dawne banki ulegną — na podstawie dekretu z 25.X.48 r. — likwidacji. Bank Polski jako przedwojenna instytucja emisyjna, ze względu na konieczność uporządkowania swych zadań, oraz „Bank P. K. O." jako posiadający oddziały zagraniczne, na razie istnieć będą nadal. Powstaje również nowy bank w formie spółki akcyjnej: **Bank Handlu Zagranicznego,** dla finansowania obrotów handlowych z zagranicą oraz usług portowych i morskich. Likwidacja innych banków (w tym również Banku Handlowego) rozpocznie się z chwilą podjęcia działalności nowych instytucji państwowych. Poza tym likwidacji ulegną instytucje kredytu długoterminowego, towarzystwa kredytowe ziemskie i miejskie.

Realizacja postanowień wspomnianych dekretów, wymagająca ogromnego wysiłku organów wykonawczych, pozwoli na wbudowanie aparatu bankowego w całość uspołecznionej aparatury gospodarczej.

CENY I MARŻE

Wyjaśnienia Biura Prawnego PKPG

Z uwagi na to, że przepis § 7 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 19 lutego 1949 r. w sprawie dostaw, robót i usług na rzecz Skarbu Państwa, samorządu oraz niektórych kategorii osób prawnych (Dz. U.R.P. Nr 12, poz. 73) może w odniesieniu do udzielania zamówień w zakresie przemysłu i handlu budzić wątpliwości, Biuro Prawne Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego wyjaśnia:

Powołany przepis w części pierwszej stanowi, że osoby otrzymujące zamówienia winny wykazać się w zakresie przemysłu i handlu zezwoleniem na wykonywanie czynności handlowych. Określenie „zezwolenie na wykonywanie czynności handlowych" pokrywa się z określeniem użytym w ustawie z dnia 2 czerwca 1947 r. o zezwoleniach na prowadzenie przedsiębiorstw handlowych i budowlanych i na zawodowe wykonywanie poszczególnych czynności handlowych (Dz. U.R.P. z 1947 r. Nr 43 poz. 220 i Nr 66, poz. 112 oraz 1949 r. Nr 10, poz. 59), oraz w przepisach wydanych na jej podstawie. Znaczenie jednak tego określenia jest w obu przypadkach różne. Określenie użyte w interpretowanym przepisie nie oznacza jedynie zezwolenia wydanego na podstawie cytowanej wyżej ustawy lecz w ogóle uprawnienia do wykonywania czynności handlowych. Pojęcie „czynności handlowe" jest również użyte w znaczeniu ogólnym stosowanym w Kodeksie Handlowym i oznacza nie tylko czynności handlowe w ścisłym tych słów znaczeniu, lecz ponadto zarobkowe czynności usługowe oraz przemysłowe tj. wytwórcze i przetwórcze z wyłączeniem czynności wchodzących w zakres wolnych zawodów i rolnictwa.

Odpłatne wykonywanie zamówień w zakresie przemysłu i handlu na rzecz Skarbu Państwa, samorządu oraz niektórych kategorii osób prawnych wymienionych w powołanym na wstępie rozporządzeniu jest zarobkowym wykonywaniem czynności handlowych w wyżej podanym znaczeniu i jako takie może być wykonywane tylko przez osoby mające odpowiednie uprawnienia. O rodzaju tych uprawnień stanowią obowiązujące przepisy jak cytowana ustawa z dnia 2 czerwca 1947 r. o zezwoleniach na prowadzenie przedsiębiorstw handlowych i budowlanych i na zawodowe wykonywanie poszczególnych czynności handlowych, prawo przemysłowe i przepisy szczególne. Uprawnieniem takim mogą być w zależności od rodzaju wykonywanej czynności zezwolenie na wykonywanie czynności handlowej, potwierdzenie zgłoszenia przemysłu i koncesja, wydana na podstawie prawa przemysłowego lub przepisów szczególnych.

Należy przy tym zaznaczyć, że w odniesieniu do rzemiosła karta rzemieślnicza nie zawsze jest wystarczającym uprawnieniem ze względu na przepisy dotyczące danego rzemiosła. W niektórych przypadkach osoba przyjmująca zamówienie winna wykazać się obok karty rzemieślniczej odpowiednim zezwoleniem lub koncesją.

Stosując interpretowany przepis należy przyjąć, że osoby otrzymujące zamówienie w trybie powołanego na wstępie rozporządzenia winny wykazać właściwe uprawnienie do wykonywania danej czynności.

Wobec wątpliwości powstających przy **interpretacji § 10 ust. 4 i 4. Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 19 lutego 1949 roku,** w sprawie dostaw, robót i usług na rzecz Skarbu Państwa, samorządu, oraz niektórych kategorii osób prawnych (Dz. U.R.P. Nr 12, poz 73) — Biuro Prawne PKPG wyjaśnia:

1. Minister właściwy do stwierdzenia nieistnienia przedsiębiorstwa wymienionego w § 8 wyżej powołanego Rozporządzenia Ra-

dy Ministrów jest ten, do którego zakresu działania należałoby kierowanie działalnością gospodarczą przedsiębiorstwa właściwego do wykonania dostawy lub roboty.

2. Organizacją lub władzą właściwą do stwierdzenia odmowy przyjęcia przez przedsiębiorstwo, wymienione w § 8, zamówienia, którego wartość przekracza kwotę 100.000 zł., jest organizacja lub władze określone zarządzeniem ministra, któremu podlega przedsiębiorstwo odmawiające przyjęcia zamówienia.

Katalog norm i cen jednostkowych w budownictwie (część II)

(Część I-szą katalogu podaliśmy w numerze 12 — red.).

Wydany jako załącznik Nr. 27 do układu zbiorowego pracy w budownictwie z dn. 7.V.49 r. w dalszym ciągu zawiera.

PODZIAŁ KRAJU NA STREFY:

I. m. st. Warszawa, miasta Gdańsk, Sopot, Gdynia, Elbląg, Szczecin, powiaty gdański, morski, szczeciński, woliński i elbląski.

II. woj. śląsko-dąbrowskie, miasta Wrocław, Jelenia Góra Wałbrzych, Kamień, Kołobrzeg, Olsztyn, Kraków, Łódź, Zgierz, Pabianice, Poznań z Luboniem, Częstochowa, powiaty warszawski, bielski i chrzanowski.

III województwa, powiaty i miejscowości niewymienione w strefie I i II.

CENY I NORMY:

VIII. **Roboty stolarskie na budowie** (montaż i przykucie). Warunki techniczne, obmiaru, umowne, roboty pomocnicze, pasowanie okien i drzwi, okucia, montaż poręczy, zaciąganie politur.

IX. **Roboty kowalsko-ślusarskie:** warunki techniczne, obmiaru, umowne, przecinanie, połączenia na śruby i nity, spawanie, elementy konstrukcyjne.

X. **Roboty zduńskie**: warunki techniczne, obmiaru, umowne, piece stałe mieszkaniowe, trzony kuchenne stałe, trzony stołówkowe i kotłowe .remonty pieców i trzonów kuchennych, rozbiórki, armatura zduńska.

XI. **Roboty szklarskie:** Warunki techniczne, warunki obmiaru, umowne, szklenie ram drewnianych, ram żelaznych, świetlików dachowych.

XII. **Posadzki i licowanie ścian:** warunki techniczne, obmiaru, umowne, posadzki z cegły i klinkieru, cementowe, z płytek cementowych, lastricowych lub ksylolitowych, terakotowych, posadzki i stopnie lastricowe jednolite, ksylolitowe jednolite, drewniane, licowanie ścian.

XIII. **Roboty malarskie:** warunki techniczne, obmiaru, umowne, pomocnicze, malowanie wapienne, klejowe, olejne tynków, olejne drewna, olejne metali, lakierowanie, roboty rożne.

XIV. **Roboty wodociągowo-kanalizacyjne i gazowe:** warunki techniczne, wykonania, obmiaru, umowne, (dla robót pomocniczych: ziemnych, ciesielskich i murarskich, warunki techniczne, umowne i obmiaru wg. odpowiednich działów robót) roboty pomocnicze ziemne, murarskie, roboty zewnętrzne wodociągowe, wewnętrzne wodociągowe, urządzenia do nagrzewania wody, roboty kanalizacyjne, urządzenia klozetowe, umywalni, zlewu i zlewozmywaka, pisuaru, wanny, bidetowe, gazowe, drobne roboty remontowe.

XV. **Roboty instalacyjne O.O. i wody gorącej:** warunki techniczne, obmiaru, umowne, kotłownia, podgrzewanie wody, grzejniki i osprzęt do nich, naczynia rozszerzalne, przewody z osprzętem, otulina, naprawy: rurociągi, grzejniki, kotły, próba urządzeń, roboty spawalnicze, oczyszczanie pionów.

XVI. **Roboty elektroinstalacyjne:** warunki techniczne, obmiaru, umowne, pomocnicze, przyłącza napowietrzne do budynków, kablowe do budynków, linie zasilające (piony) i odgałęzienia od nich, tablice rozdzielcze z materiałów izolacyjnych, tablice rozdzielcze okapturzone, instalacje odbiorcze światła i siły (instalacje w rurkach izolacyjnych p/t i n/t przewodem płaszczowym P. Kg. K. G. O., przewodem kablowym K. Gato, K. Gao. K. Gemp., w rurkach stal. panc.) oprawy oświetleniowe i silniki, sygnalizacja dzwonkowa, świetlna, instalacje telefoniczne, anteny odbiorcze, roboty naprawcze.

Ceny piasku formierskiego

Biuro Cen znak C-IV-141/26 zatwierdziło cenę na piasek formierski i mułek bezziarnisty Kopalni Piasku Formierskiego „Franciszka" w Częstochowie:
zł 1125 za 1 tonę piasku formierskiego gat. czerwony
zł 800 za 1 tonę piasku formierskiego gat. różny
zł 1200 za 1 tonę mułku bezziarnistego i czerwonego ziarna—loco wagon stacja załadowcza.

*
**

Biuro Cen znak: C-IV-E-141/12 zatwierdziło cenę na piasek formierski Przedsiębiorstwa Eksploatacji Surowców Glinkowych „N. Machura" Dąbrowa Górnicza, Dąbrowskiego 39 w wysokości zł 100 za 1 tonę loco wagon stacja Olsztyn k/Częstochowy.

Ceny piasku

Biuro Cen znak: C-IV-E-141/26 zatwierdziło cenę na piasek do celów przemysłowych i budowlanych firmy „Władysław Folga" w wysokości:
zł 250 za 1 tonę piasku budowlanego o ⌀ 0 — 1,5 mm oraz
zł 270 za 1 tonę piasku białego o granul — 0-2,5 — loco wagon stacja załadowania PKP.

Cena wody sodowej na terenie m. st. Warszawy

Biuro Cen (znak: C-II-B-30/18) komunikuje, że cena detaliczna wraz z podatkiem konsumcyjnym 1 butelki wody sodowej 0,33 l. np. na terenie m. Warszawy

wynosi	zł 15.—
+ 10% podatek konsumcyjny	„ 1.50
w zaokrągleniu	zł 17.—

Ceny na skrzynie do makaronu

Biuro Cen znak: C-IV-E-136/6 zatwierdziło ceny na skrzynie do makaronu dla Centrali Spółdzielni Spożywców w W-wie w wysokości:

1) o wymiarach ca 50 × 45 × 37 — zł 433.— za 1 szt.
2) o wymiarach ca 50 × 45 × 35 — zł 423.— za 1 szt.
3) o wymiarach ca 50 × 45 × 31 — zł 402.— za 1 szt.
4) o wymiarach ca 50 × 45 × 24 — zł 366.— za 1 szt.
5) o wymiarach ca 50 × 45 × 21 — zł 350.— za 1 szt.
6) o wymiarach ca 50 × 45 × 18 — zł 335.— za 1 szt.
7) o wymiarach ca 50 × 45 × 14 — zł 315.— za 1 szt.

Ceny pasty do czyszczenia metali

Biuro Cen znak: C-IV-A/146 zatwierdziło cenę zł 490 za 1 kg pasty do szlifowania metali f-my „Acuta".

Ustalenie wysokości zysków brutto w obrotach detalicznych paszami

Biuro Cen znak: C-II-C-54/48 w porozumieniu z Dep. Obrotu Art. Rolnymi zatwierdza proponowane przez Centralę Rolniczą Spółdz. „Samopomoc Chłopska" wysokości zysków brutto w detalicznych obrotach handlowych paszami w miastach, jak niżej:

przy sprzedaży otrąb, śruty, mieszanek zbożowych itp. zł 170.— od 100 kg.

przy sprzedaży owsa zł 200.— od 100 kg.

Powyższe stawki dolicza się do cen hurtowych pasz.

Przez cenę hurtową rozumie się cenę Polskich Zakładów Zbożowych, powiększoną o marżę dla hurtownika, zatwierdzoną przez Biuro Cen (np. przy owsie 170.— zł, otrębach 150.— zł).

Za obroty detaliczne należy uważać sprzedaż poniżej 50 kg. poszczególnych rodzajów pasz.

Wyjaśnienie biura cen

Biuro Cen wyjaśniło, że w obrocie produkcyjnym przy którym dłuższe magazynowanie surowca wymagane jest ze względów technicznych (np. ususzka drzewa dla wyrobu mebli, stolarki budowlanej itp.) wytwórca wzgl. kupiec ma prawo lub obowiązek ustalić cenę własną tego surowca w dniu sporządzenia kalkulacji dla Biura Cen, celem jej zatwierdzenia.

Ustalanie cen surowca magazynowanego dla celów technicznych bez zgody Biura Cen jak i magazynowanie surowca nieusprawiedliwione względami technicznymi jest karalne.

×

Biuro Cen Ministerstwa Handlu Wewnętrznego wyjaśniło, że w wypadkach zniżki wzgl. zwyżki cen straty albo zyski przypadają na rachunek tego zakładu produkcyjnego wzgl. handlowego u którego znajduje się towar w momencie prawomocnego ustalania zmiany cen.

USTAWODAWSTWO GOSPODARCZO-SKARBOWE

O przewozie drobnicy na prywatnych bocznicach kolejowych

Ministerstwo Komunikacji na podstawie zarządzenia Ministra Komunikacji z dnia 27 maja 1949, ogłoszonego w nr 19 Dziennika Taryf i Zarządzeń Komunikacyjnych, z dn. 3 czerwca 1949, ustaliło następującą procedurę przy przewozie przesyłek drobnych na prywatnych bocznicach kolejowych.

Kolej dokonuje przewozu przesyłek drobnych na prywatnych bocznicach na pisemne żądanie posiadacza bocznicy.

Przewóz wysyłanych z bocznicy przesyłek może być bezpośredni tj. bez przeładowania i pośredni tj. z przeładowaniem przesyłek na stacji taryfowej, obsługującej bocznicę.

Przy przewozie przesyłek drobnych na prywatnych bocznicach kolejowych, oprócz wspomnianego zarządzenia, mają zastosowanie: Ogólne warunki utrzymania i eksploatacji prywatnych bocznic oraz postanowienia umowy bocznicowej.

Na każdą przesyłkę drobną, przekazywaną kolei do przewozu, sporządzić należy **list przewozowy.**

Opakowanie, cechowanie i oznaczanie poszczególnych sztuk przesyłek drobnych wysyłanych z bocznicy, powinno odpowiadać postanowieniom par. 12 Regulaminu przewozu przesyłek towarowych.

Ważenia przesyłek powinien na bocznicy dokonać pracownik kolei lub za jej zgodą, pracownik posiadacza bocznicy, zobowiązany na podstawie umowy do strzeżenia interesów kolei.

Wagony potrzebne do przewozu przesyłek, wysyłanych z bocznicy **zamawia się na stacji obsługującej bocznicę,** na ogólnych zasadach, zaznaczając w zamówieniu „dla przesyłek drobnych".

Zamówienie wagonu, uwarunkowane jest przewozem **conajmniej** 2.000 kg. ogólnej wagi przesyłek.

Obciążenie to może być mniejsze w razie użycia do załadowania wagonów, zwracanych z bocznicy w stanie próżnym.

Jednakże, dla użycia wagonów próżnych tj. rozładowanych przez posiadacza bocznicy, do załadunku przesyłek wysyłanych z bocznicy musi on uzyskać **zgodę stacji obsługującej bocznicę.**

Zaleca się formowanie wagonów zbiorowych dla przewozu przesyłek, przechodzących przez stację obsługującą bez przeładowania.

Wagon załadowany na bocznicy prywatnej winien posiadać **wykaz ładunkowy,** sporządzony przez posiadacza bocznicy według przepisów obowiązujących na PKP.

Na wagony zbiorowe, przeznaczone do wysyłania bez przeładowania, posiadacz bocznicy dostarcza stacji obsługującej, **dokumenty przewozowe wraz z wykazem ładunkowym w 2-ch egzemplarzach:** na wagony zaś kierowane do przeładowania na stacji obsługującej, dostarcza się **jeden egzemplarz wykazu ładunkowego.**

Okartkowanie wagonów i plombowanie należy do posiadacza bocznicy. Nalepek i wszelkich formularzy dostarcza kolej **bezpłatnie.**

Do plombowania dopuszczone są **plomby prywatne,** w niektórych wypadkach np. celem pełniejszego zabezpieczenia ładunku, kolej może żądać oplombowania wagonów, plombami używanymi na kolei.

Zawarcie umowy o przewóz następuje na **stacji taryfowej, obsługującej bocznicę,** po przyjęciu przez nią przesyłek wraz z dokumentami przewozowymi, wykazami ładunkowymi.

Miejscem wykonania umowy o przewóz i wydania przesyłek drobnych nadeszłych dla posiadacza bocznicy jest **taryfowa stacja obsługująca.**

W związku z tym kolej **nie powiadamia** o przybyciu przesyłek drobnych, nadchodzących pod adresem posiadacza bocznicy i wysyłanych na bocznicę, z wyjątkiem przypadków, **gdy przewóz przesyłek na bocznicę jest niemożliwy,** gdy przesyłki są uszkodzone lub noszą ślady naruszeń.

Załadowywanie przesyłek wysyłanych z bocznicy, wyładunek przesyłek nadeszłych na bocznicę, wyładowywanie przesyłek, wysyłanych z bocznicy, na stacji obsługującej bocznicę, ważenie itp. czynności **należą do posiadacza bocznicy.**

Jeżeli czynności te, w zastępstwie posiadacza bocznicy wykonywuje kolej, **pobiera ona opłaty** przewidziane taryfą towarową część I B.

Wszelkie należności, wynikające z umowy o przewóz, posiadacz bocznicy uiszcza w sposób przewidziany dla przesyłek wagonowych, podstawionych na bocznicę.

Za przechowanie przesyłek drobnych, wysyłanych z bocznicy lub nadesłanych pod adresem posiadacza bocznicy a zatrzymanych w magazynie lub w wagonie nie z winy kolei, **posiadacz bocznicy opłaca** przewidziane taryfą towarową część I B należności za przechowanie (składowe), po upływie terminu wolnego od składowego. (KS.)

W rubryce tej zamieszczamy odpowiedzi na zapytania Czytelników, które należy kierować: **Poznań, Mickiewicza 31** (sprawy dotyczące zagadnień skarbowo-podatkowych) lub **Warszawa, Flory 3** (inne zagadnienia prawne).

REDAKCJA

Zwrot opłat koncesyjnych

A. CZAPCZUK, BIELSK PODLASKI złożył podanie o wydanie zezwolenia na prowadzenie przedsiębiorstwa handlowego, które następnie zlikwidował wobec braku odpowiedniego lokalu. Zapytuje, czy przysługuje mu zwrot opłat uiszczonych przy składaniu podania o wydanie zezwolenia.

Zwrot opłat w danym wypadku nie przysługuje. O zwrot opłat może się starać tylko ten, komu władza odmówiła wydania zezwolenia. Jeżeli ktoś sam rezygnuje z prowadzenia przedsiębiorstwa i przedsiębiorstwo to likwiduje — nie ma prawa żądania zwrotu opłat. Zaznaczyć również należy, że jeżeli po wniesieniu podania o wydanie zezwolenia na prowadzenie przedsiębiorstwa handlowego było ono prowadzone przez okres dłuższy niż 6 miesięcy, to w tym wypadku nawet w razie odmowy wydania zezwolenia na prowadzenie przedsiębiorstwa petent nie może domagać się zwrotu opłaty. (Gr)

Rzemiosło i koncesjonowanie

M. S. CZĘSTOCHOWA zapytuje, czy rzemiosło podlega koncesjonowaniu i czy kupiec, który złożył podanie o wydanie mu zezwolenia na prowadzenie przedsiębiorstwa handlowego po jego likwidacji ma prawo domagać się zwrotu uiszczonej opłaty koncesyjnej. Dodatkowo zapytuje, czy lokal użytkowy znajdujący się w nowowzniesionym domu jest zwolniony od podatku od lokali.

Rzemiosło jest prowadzone na podstawie karty rzemieślniczej. Nie podlega ono koncesjonowaniu tak jak handel za wyjątkiem jedynie rzemieślniczych przedsiębiorstw budowlanych, które podlegają koncesjonowaniu na tych samych zasadach, co cały handel. Lokale użytkowe, nawet jeżeli znajdują się w domach nowo wzniesionych nie korzystają ze zwolnienia z podatku lokalowego.

W sprawie zwrotu opłat patrz odp. dla ob. A. Czapczuka. (Gr)

INŻ. LUDWIK PAWLAK — BYTOM zadaje pytanie dotyczące uprawnień Zarządu Miejskiego do egzekucji daniny. Na pytanie to nie możemy odpowiedzieć, ponieważ z listu nie jest wiadomym o jaką daninę chodzi. Prosimy o bliższe w tej sprawie informacje. (Gr)

RÓŻNE

„Książka, która odda cenne usługi zainteresowanym"

Opinie dyr. dr. R. Pomerskiego i prezesa K. Tarasiewicza o książce „Ustalanie Cen Produkcyjnych"

W związku ze świeżo wydaną przez Gospodarczy Instytut Wydawniczy książką pt. „Ustalanie Cen Produkcyjnych" — przedstawiciel „OTG" zwrócił się z prośbą o opinię do ob. dyrektora Biura Cen dr. Rudolfa Pomerskiego — który zapytany o ocenę tej książki oświadczył:

„Fakt wydania przez wasz instytut wydawniczy pracy poświęconej omówieniu całokształtu zagadnień związanych z nowym działem kontroli cen oraz stawek dostaw, robót i usług — zasługuje na wyróżnienie. Jak „Przegląd Wykazów Marż Zysku Brutto", jak „Klasyfikacja Branżowa", tak samo książka pt. „Ustalanie Cen produkcyjnych" nie tylko wzbogaci dział wydawnictw praktycznych i koniecznych, ale odda cenne usługi wszystkim zainteresowanym w sektorze uspołecznionym i prywatnym, ponieważ zawiera bogaty dział danych prawnych i ekonomicznych, niezbędnych w pracy codziennej przemysłu, urzędów i instytucji. Specjalizowanie się waszego instytutu wydawniczego w dziale praktycznych aktualnych podręczników ekonomicznych należy ocenić dodatnio. Książka poświęcona ustalaniu cen produkcyjnych w sektorze niepaństwowym przyczyni się do popularyzacji nowych kierunków planowej gospodarki".

Podobną opinię wyraził ob. Kordian Tarasiewicz, prezes IPH w Warszawie. Na zapytanie jak ocenia pracę „Ustalanie Cen Produkcyjnych" — prez. K. Tarasiewicz powiedział":

„Nowy dział ustalanie cen na niektóre artykuły w skali krajowej dla przemysłu prawa prywatnego tj. dla przemysłu prywatnego, rzemiosła i spółdzielni wytwórczych oraz nowy dział zatwierdzania cen i stawek dla dostaw, robót i usług, a dalej nieznane do niedawna w naszej gospodarce zarządzenia prawne, gospodarczo - finansowe, przedstawione zostały w tej pracy w sposób zwięzły, wyczerpujący i dostępny dla kilkudziesięciu tysięcy przemysłowców i rzemieślników oraz również pokaźnej liczbie pracowników przemysłu prawa prywatnego. W recenzjach prasy gospodarczej określa się książkę pt. „Ustalanie Cen Produkcyjnych" jako właściwie opracowany praktyczny podręcznik, niezbędny nie tylko dla kierowników i księgowych, ale także dla ogółu pracowników wszystkich sektorów produkcyjnych, prywatnego, państwowego i spółdzielczego. Autorzy mgr. W. Ławrynowicz i mgr. St. Janicki, znawcy w dziedzinie cen i kosztów wybrali z bogatego materiału najistotniejsze działy: teksty ustaw, rozporządzeń i zarządzeń, obowiązujących w skali krajowej receptur produkcyjnych, cen i opakowań. Ostatni rozdział poświęcony jest sporządzaniu kalkulacji w dostosowaniu do wymagań Biura Cen.

Niezbędna ta encyklopedia nowego działu kontroli cen fabrycznych, hurtowych i detalicznych odda cenne usługi wszystkim, którzy jako zamawiający wzgl. przyjmujący zamówienia w codziennej pracy zawodowej mają doczynienia z najmniejszymi i największymi dostawcami, robotami i usługami na rzecz Skarbu Państwa, placówek pozostających pod zarządem państwowym wzgl. przez państwo finansowanych, w końcu samorządu terytorialnego, spółdzielczego itd. Książkę tę mogę polecić wszystkim przemysłowcom, jako niezbędny w pracy codziennej podręcznik i informator. Również w codziennych pracach central handlowych i zrzeszeń praca ta jest konieczna".

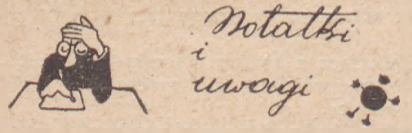

Podkreślano wielokrotnie doniosłą rolę prasy w zakresie rzetelnej informacji gospodarczej. Procesy produkcji i dystrybucji warunki pracy i płacy stanowią czołowy problem naszego życia gospodarczego. Do tak ważnych zagadnień jest tylko jedno podejście **poważne i konkretne.**

W popularnym tygodniku „Przyjaciółka" (nr 26) czytamy z niemałym zdziwieniem taki oto list:

„Mam wielkie zmartwienie — pisze Jaśka St. z Rabki. Jesteśmy młodymi praktykantkami sklepowymi. Szefowie nasi, prywatni właściciele sklepów, powinni płacić za nas Ubezpieczalni Społecznej miesięcznie po 5.000 zł. Wobec tego prywatni kupcy nie chcą mieć praktykantów. Twierdzą, że nie mają takich dochodów, aby tyle za nas płacić. A przecież mamy prawo do korzystania z Ubezpieczalni!

Szefowie uważają, że robią nam wielką łaskę, pozwalając pracować u nich prawie za darmo. A ile przykrości musimy znosić! Są bardzo ordynarni wobec nas, chociaż staramy się wszystko zrobić staranie.

Chodzimy do Szkoły Zawodowej, nie mamy czasu się uczyć, nie pozwalają się nam zapisać do Z. M. P.

Praktykanci sklepowi mogliby iść do Spółdzielni, ale cóż kiedy tam jest dość sił, bo jeszcze jest za mało sklepów spółdzielczych.

Widzimy jakie nadużycia robią nasi szefowie i my, młodzi, musimy na to wszystko patrzeć, aż wstyd ogarnia.

Przedsiębiorstwa prywatne dobrze korzystają z tego, że nie płacą praktykantowi należycie. A jak oni nas wykorzystują!

Poradź nam Droga „Przyjaciółko" co mamy robić — żeby nie być tak gnębionymi, bardzo Cię prosimy".

A teraz podamy dwie odpowiedzi na ten, niefortunnie zamieszczony list:

Odpowiedź 1, którą zamieścił tygodnik „Przyjaciółka":

Drodzy Młodzi Czytelnicy! Powinniście upominać się o swoje prawa. Właściciele sklepów muszą płacić Wam według stawek obowiązujących dla praktykantów, muszą płacić składki Ubezpieczalni — w przeciwnym wypadku podlegają sądom pracy. Radzimy Wam zwrócić się listownie lub osobiście do najbliższego Inspektoratu Pracy, a także do Wydziału Młodzieżowego Okręgowej Komisji Związków Zawodowych. Nawet jeżeli nie należycie do Związku Zawodowego — wydział ten zaopiekuje się Waszą sprawą i dopomoże Wam w walce o Wasze prawa.

Pracodawcy nie mogą zabronić Wam należenia do ZMP. Zapiszcie się do tej organizacji młodzieżowej, a tam znajdziecie również poparcie dla swych słusznych żądań. Trzeba o to walczyć śmiało i otwarcie — prawo jest za Wami.

Odpowiedź 2), którą, zdaniem naszym, powinno się zamieszczać na tego rodzaju listy:

„Droga Jasiu! Twego chaotycznego i ogólnikowego listu nie zamieścimy, ponieważ zawiera on szkodliwe społecznie sugestie pod adresem wszystkich kupców, mimo, że w liście nie udowodniłaś winy nawet jednego. Tak nie wolno pisać. Z listu Twojego widać, że jesteś czymś zdenerwowana! Rozumiemy Ciebie, ale z indywidualnego (i to wątpliwego) przypadku Redakcja nasza nie może robić problemu. Pismo nasze ma ponad 1.700.000 egzemplarzy nakładu i nie może zamieszczać niezasadnionych oskarżeń rozkapryszonej Czytelniczki.

Musisz pamiętać Jasiu, że jak się pisze list to należy pisać konkretnie podając fakty, daty, sumy itp. Pamiętaj, że za każde swoje słowo jesteś odpowiedzialna.

Musisz Jasiu, wolne godziny (poza pracą w sklepie, której czas reguluje umowa zbiorowa i rozporządzenia a nie „widzimisię" kupca) poświęcać na naukę w swej szkole zawodowej, a nie na spacery, które w Rabce są niewątpliwie przyjemne. Jako dorosła dziewczynka powinnaś wiedzieć, że wynagrodzenie Twoje przewidziane zostało w układzie zbiorowym podpisanym przez Związek Zawodowy Pracowników Handlowych i Biurowych, na 8.500 zł lub 9.200 zł miesięcznie.

Według tych stawek otrzymujesz swoje wynagrodzenie! Do ZMP powinnaś się zapisać. Uzyskawszy przeszkolenie społeczne w tej postępowej organizacji młodzieżowej — poznasz wagę słowa, nauczysz się operować konkretami, a jeśli rzeczywiście spotka Cię krzywda, to będziesz umiała we właściwy sposób upominać się o swoje prawa".

Posiadamy stale na składzie: druki, przybory i artykuły pomocnicze do księgowości przebitkowej:

Taylorix

finansowej magazynowej, płacy, majątkowej, budżetowe.

Każde przedsiębiorstwo czy instytucja znajdzie odpowiedni model dla swych celów.

„HAWAG" Sp. z o. o.
WARSZAWA, UL. JASNA 5.

Siatka jednolita, rozciągana z blachy
podtynkowa
W. JANKOWSKI i S-ka
Warszawa, ul. Turczyńska 4/6

POLEWY KOLOROWE
na kafle oraz kształtki szamotowe i kamionkowe wykonuje
WYTWÓRNIA POLEW I ARTYKUŁÓW CERAMICZNYCH
Jan Misiak i S-ka
Warszawa, ul. Jagiellońska 4/6

Materiały budowlane
K. SZWEDOWSKI
WARSZAWA
PL. GRZYBOWSKI Nr 10
poleca:
trzcinę w matach, płyty suprema, ton malarski, wapno lasowane, stare do tynku, beczki po smole itp. Skład uznany przez C. H. M. B.

„GRZYB DOMOWY"
zniszczy nam dom i zdrowie, jeżeli się przeciw niemu nie zabezpieczymy. Lepiej nasycić budulec środkami grzybobójczymi, jak: FUNGOL, FLUODIN, FUNGOMUR, KREODINA A i KREODINA B, niż potem wydawać większe sumy na odgrzybienie.
Zwróć się o bezpłatną poradę do firmy
„FUNGUS"
Sp. z o. o.
Warszawa, Nowogrodzka 49, telefon 8.70.74
Wyrabia i dostarcza środki grzybobójcze i impregnacyjne. Przeprowadza bezpłatnie ekspertyzy grzyboznawcze.

Już wkrótce!
wyjdzie z druku
książka pt.
„NOWE PRZEPISY PODATKOWE"
w przemyśle, handlu i rzemiośle
w opracowaniu
mec. L. Grabowskiego
Zamówienia przyjmuje:
Gospodarczy Instytut Wydawniczy
Warszawa, Flory 3.

BLACHY DZIURKOWANE
SITA BLASZANE dla przemysłu, rolnictwa i celów budowlanych.
SITA W KOMPLETACH do badania uziarnienia kruszywa wg polskich norm
WYTWÓRNIA BLACH DZIURKOWANYCH
„SITO"
Warszawa - Grochów, ul. Wiatraczna 15, telefon 10-48-73

XYLAMITY zabezpieczają drewno budowlane przed grzybem
XYLAMITY chronią przed procesem gnilnym
XYLAMITY tworzą doskonały grunt pod farby
Żądajcie prospektów
WYTWÓRNIA CHEMICZNA „TETRA"
WARSZAWA
B. JANOWSKI i A. NOWAKOWSKI
UL. SREBRNA 16

Z życia Izb, Związków i Zrzeszeń

POSIEDZENIE KOMISJI MIĘDZYIZBOWEJ DLA Z. O.

Dnia 21 czerwca br. odbyło się w Gdyni posiedzenie Komisji Międzyizbowej dla Ziem Zachodnich przy udziale przedstawicieli zainteresowanych Izb Przemysłowo-Handlowych. Na posiedzeniu Komisji obecny był zaproszony przedstawiciel Związku Izb Rzemieślniczych.

Tematem obrad były zagadnienia zagospodarowania miast Ziem Zachodnich oraz sprawy dotyczące sytuacji prywatnej przedsiębiorczości na tych ziemiach. Odnośne referaty wygłosili dyr. Reut Gozdawa z Olsztyna i dyr. Elbanowski z Poznania.

Komisja postanowiła zwrócić się do Izby Przemysłowo - Handlowej w Warszawie z wnioskiem o uruchomienie specjalnego referatu poświęconego sprawom Ziem Zachodnich a to ze względu na wagę zagadnienia z punktu widzenia ogólnogospodarczego i konieczności systematycznej działalności Izb P-H na tym odcinku.

HANDEL USŁUGOWY NA POMORZU ZACHODNIM

Na początku rb. na terenie województwa szczecińskiego czynnych było 679 placówek handlu usługowego. Dawały one zatrudnienie przeszło 2 tysiącom ludzi. Obroty tych placówek w ciągu roku 1948 wynosiły 1404,9 mil. zł.

Według podziału na poszczególne branże na pierwsze miejsce wysuwają się zakłady gastronomiczne. Jest ich 374, a zatrudniają 1300 osób. Obroty tych placówek wynosiły w roku ub. 1123,9 mil. zł.

Na drugim miejscu pod względem ilości i wysokości poszczególnych obrotów są placówki zajmujące się transportem towarów i ekspedycją. Stan ich wynosił 81 przedsiębiorstw, zatrudniający 341 ludzi; obroty wyniosły 195 mil. zł.

Dalsze ważniejsze pozycje przedstawiają się następująco: transport osób — 71 placówek, przedstawicielstwa — 63, hotele i pensjonaty — 28, higiena — 9, magle i pralnie — 8, widowiska i rozrywki — 1 i inne — 44. (ep)

AKCJA ODCZYTOWA WYDZIAŁU SZKOLENIOWEGO IZBY P.-H. W SZCZECINIE

Wydział szkoleniowy zorganizował akcję odczytową, której celem jest zapoznanie społeczeństwa szczecińskiego z ważniejszymi problemami interesującymi kupców i przemysłowców. W ramach tej akcji prof. Akademii Handlowej w Szczecinie dr Babiński wygłosił odczyt pt. „Międzynarodowe prawo morskie". W najbliższym czasie prof. Bölm wygłosi prelekcję na temat „Szczecin i porty skandynawskie", a prof. Dzięgielowski z SGH w Warszawie o „Nowym planie kont". (ep)

SIATKI DRUCIANE PLECIONE

na ogrodzenia oraz **tkane** dla przemysłu, rolnictwa, młynarstwa, pod tynk i innych celów budowlanych.

WYTWÓRNIA SIATEK DRUCIANYCH I TKANIN METALOWYCH

„SIATKA"

Warszawa - Grochów, ul. Wiatraczna 15, telefon 10-48-73

Bardzo ważne! **Nowość!**

Już wyszła z druku książka pt.:

„Ustalanie cen produkcyjnych"

w opracowaniu

mgra W. Ławrynowicza i mgra St. Janickiego.

Książka zawiera całokształt norm prawnych, dotyczących zarówno ustalania cen na roboty, dostawy i usługi na rzecz Skarbu Państwa, samorządu — jak ustalania cen oraz receptur produkcyjnych dla artykułów powszechnego użytku.
Książka ta jest niezbędna dla wszystkich prywatnych przemysłowców, rzemieślników i kupców, jak również władz i instytucji przemysłu i handlu państwowego, oraz spółdzielczego.
Zamówienia nadsyłać należy do Gospodarczego Instytutu Wydawniczego — Warszawa, ul. Flory 3, na poniższym druczku. Cena 500 zł.

Wyciąć, wypełnić, zakopertować i wysłać

Stempel firmy

Do
Gospodarczego Instytutu Wydawniczego
Izb Przemysłowo-Handlowych
WARSZAWA XI
ul. Flory 3

Prosimy o wysłanie za zaliczeniem pocztowym ..... egz. książki pt. „Ustalanie Cen Produkcyjnych", po zł 500 za 1 egzemplarz.

podpis i stempel

REDAKCJA I ADMINISTRACJA
Warszawa, Flory
tel. 8-54-70, 8-61-56, 8-66-30
Redaktor przyjmuje od 11 - 13
Oddział w Poznaniu, Mickiewicza 31
tel. 5-18-62, 28-65/6
Oddział w Gdyni, ul. Pułaskiego 6, tel. 30-80
Oddział w Szczecinie, Al. Niepodległości 40, tel. 73-85
Redakcja rękopisów nie zwraca

Redaguje Komitet Redakcyjny
Wydawca: Gospodarczy Instytut Wydawniczy Sp. z o. o. Izb Przemysłowo-Handlowych
Konto P. K. O. - I-5001

Prenumerata: miesięcznie 150.— kwartalnie 450.— półrocznie 900.—, rocznie 1 800 zł

CENNIK OGŁOSZEŃ:
1/1 strony 50.000 zł 1/2 str. 25.000 zł 1/4 str. 13.000 zł.
Ogłoszenia wymiarowe: 70 zł za milimetr szerokości 1 łamu (kolumna ma 4 łamy) w tekście o 25 % drożej

Drukarnia: Spół. Wyd. „Wydawnictwo" W-wa Skolimowska B-80385